311094

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

ТУРКИСТОН

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1994 йил 26 октябрь • Чоршанба • № 84 (14245) تركستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Президент Ислом КАРИМОВнинг ХХРга Давлат ташрифи давом этмоқда.

ПЕКИН, 24 октябрь. (ЎзА махсус мухбири Қулман Очил хабар қилади). Кузги ёмғирлардан "зериккан" Пекин Ўзекистон Президенти Ислом Каримов ва унинг рафиқасини фавқулодда ва сержило офтоби билан жуда илиқ кутиб олди. 11 миллион нуфусли қадим шаҳар кўчалари байрамона безатилган. Мустақил республикамизнинг гўзал байроғи, самимий сўзлар битилган ранг-баранг шиорлар, шодон чеҳралар шаҳар кўркига кўрк қўшган.

Мамлакатимиз раҳбарини хушнуд қаршилаётган хитойликлар қўлида озод ватанимиз тимсоли — Ўзбекистон байроғини кўриш айниқса қувончли. Ислом Каримовнинг ХХРга давлат ташрифи мақомида иккинчи сафари ана шундай кўтаринки руҳда бошланди.

Пекиннинг машҳур "Таньаньмэн" (Самовий сокинлик) майдонида Президентимиз ва унинг рафиқасини расмий кутиб олиш маросими бўлиб ўтди. ХХР Раиси Цзянь Цзэмин ва Хитойнинг бошқа раҳбарлари мамлакатимиз Президенти истиқболига пешвоз чиқдилар. Олий мартабали меҳмонга анвойи гуллар тақдим этилди. Ҳарбий қоровул саф тортди. Икки мамлакат давлат мадҳиялари янграли.

Сўнг халқ вакилларининг мажлислар уйида Ислом Каримов билан ХХР Раиси Цзянь Цзэмин ўртасида яккама-якка суҳбат бўлиб ўтди. Шундан сўнг делегацияларнинг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бошланди. Ушбу музокаралар давлатлараро расмий ҳужжатлар имзоланиши маросими билан якунланди.

Ўзбекистон Республикаси билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг асосий принциплари, ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш ва чуқурлаштириш тўғрисидаги баённомани Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва ХХР Раиси Цзянь Цзэмин имзоладилар. Икки мамлакат ўртасидаги консуллик шартномасига эса Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов ҳамда ХХР ташқи ишлар вазири Цянь Цичень имзо чекдилар. Қабул қилинган ушбу ҳужжатлар икки мамлакат ўртасидаги қадимий алоқаларнинг янада ривожланишига янги имкониятлар очиши шубҳасиз.

Ўзбекистон Президентининг ХХРга давлат ташрифи давом этмоқда.

ТАШРИФ САМАРАЛИ ЎТМОҚДА

25 октябрь. (ЎзА махсус мухбири Қулман Очил хабар қилади). Мамлакатимиз Президентининг ХХРга давлат ташрифининг иккинчи куни Хитойдаги энг йирик саноат корхоналаридан бири — телевизор экранлари ишлаб чиқарувчи "Пекин-мацусита колор корпорейшн" Хитой-Япония қўшма корхонасини бориб кўришдан бошланди. Ислом Каримов бу ердаги ишлаб чиқариш жараёни билан қизиқди, ишчилар билан суҳбатлашди. Ушбу қўшма корхона йилига уч миллионга яқин замонавий кинескоп ишлаб чиқаради ва маҳсулотининг талай қисмини хорижга экспорт қилади.

Ўтган йил якунларига кўра, корпорация маҳсулотининг сифати ва салмоғи бўйича Хитойдаги энг яхши 10 саноат корхонасининг бири деб тан олинди. Айни пайтда корпорацияда уч мингга яқин киши меҳнат қилади.

— Корпорациямизга ташрифингиз биз учун катта шараф,- деди қўшма корхона президенти Цзян Пен мамлакатимиз раҳбарига. — Умид қиламизки, биз мазкур ташриф натижасида ўзбекистонлик ишбилармонлар билан яхши алоқа ўрнатамиз.

Президент Ислом Каримов бугун ХХР Давлат Кенгаши Раиси Ли Пэн билан учрашди. Бўлиб ўтган дўстона суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантириш ҳақида гап борди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Хитой матбуоти, радио ва телевидениеси Ислом Каримовнинг ХХРга давлат ташрифини алоҳида эътибор билан ёритмоқда. Кеча ва бугун барча газеталар Ўзбекистон, Ислом Каримов ҳақида, Президентимизнинг Пекинда ўтказган учрашувлари, музокаралари натижалари тўғрисида батафсил мақола ва ранг-баранг суратлар чоп этди. Жумладан, ХХРнинг энг йирик "Жэньмень жибао" гезетаси ўз мухбирининг ҳисоботида Ўзбекистон Президентининг сафари жуда самарали ўтаётгани ва бу ташриф мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларнинг янада кенгайишида муҳим омил бўлишини алоҳида таъкидлади.

Суратда: ХХР Давлат Кенгашининг Бош вазири Ли Пэннинг шу йил апрелда Ўзбекистонга ташрифи чоғи.

ШАНХАЙДАГИ УЧРАШУВЛАР

Шанхай, 25 октябрь. /ЎзА махсус мухбири Қулман Очил хабар қилади./

Президент Ислом КАРИМОВ раҳбарлигидаги Ўзбекистон Республикаси расмий делегацияси бугун куннинг иккинчи ярмида Хитой Халқ Республикасининг саноати гуркираб ривожланаётган йирик шаҳарларидан бири Шанхайга етиб келди. Ушбу шаҳар Президент Ислом Каримовнинг Хитойга ташрифи дастуридан алоҳида ўрин олгани бежиз эмас. Шанхайда Пекиндагидан ҳам кўпроқ, яъни салкам 13 миллион аҳоли истиқомат қилади. Расмий маълумотларга қараганда, ХХР миллий даромадининг олтидан бир қисми шу шаҳарда ишлаб чиқарилади. Айни пайтда Хитойга келтирилаётган ва мамлакатдан хорижга жўнатилаётган юкнинг учдан бир қисми Шанхай орқали ўтади.

— Шанхай ва Тошкент — икки қадимий ва буюк шаҳарлар, мамлакатларимизнинг йирик саноат, маданият, фан ва маънавият марказларидир,— деди Ислом Каримов шаҳар раҳбарлари билан бўлган тантанали учрашувда.— Шунинг учун ҳам бу икки шаҳар нафақат ўзаро ҳамкорлик қилишга, ҳатто ўзаро биродарлашувга муносибдир.

Президент Ислом Каримовнинг Шанхайга ташрифи дастуридан йирик саноат корхоналари, савдо марказлари, қурилиш иншоотлари билан танишув кенг ўрин олган. Бугун мамлакатимиз раҳбари шаҳарнинг дилкушо жойларини бориб кўрди. Шанхайликлар билан суҳбатда бўлди.

Президент Ислом Каримовнинг ХХРга давлат ташрифи давом этмоқда.

ҲАМДЎСТЛИК МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Тўғри, МДҲ давлат бошлиқларининг аввалги ўн беш учрашувида ҳам худди шу мавзу кўтарилган, ҳамкорликнинг ҳаётий зарурати сифатида 1993 йилда иқтисодий иттифоқ ҳам тузилганди. Бироқ, МДҲ доирасида имзоланган 250 дан ортиқ ҳужжат деярли қоғозда қолиб кетди Бунинг асосий сабаби ўзаро иқтисодий алоқалар механизми пухта ишлаб чиқилмаганида эди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бу муаммо иқтисодий алоқаларнинг ривожига ғов бўлаётганини бир неча бор таъкидлади.

Бу галги учрашувнинг аҳамияти шундаки, унда иқтисодий ҳамкорликнинг асосий йўналишлари ва амалга ошириладиган муҳим ишларнинг истиқбол дастурини ўзида акс эттирган меморандум имзоланди. Ҳужжатда МДҲга аъзо барча давлатлар иқтисодиётидаги тангликни бартараф этиш, уларни юксалтиришнинг муҳим омили бўлган ўзаро самарали ҳамкорликни йўлга қўйиш асосий йўналиш экани айтилган.

Ишни сиёсий устқурмадан бошлашни таклиф этаётган Евроосиё ва бошқа турли иттифоқ тарафдорларидан фарқли равишда, давлатимиз раҳбари аввало иқтисодий алоқаларни кучайтириш, қўшма корхоналар қуриш, божхона каби сунъий тўсиқлардан халос бўла бориш ҳамкорликнинг самарали ва тўғри йўли эканини таъкидлаб келди.

"Иқтисодий ҳамкорлик истиқбол режаси"да белгиланган тадбирлар, жумладан, божхона иттифоқини вужудга келтириш қайд этилгани, МДҲ давлат раҳбарларининг Президентимиз таъкидлаган йўлни маъқул топганидан дарак беради. Кенгаш иштирокчилари божхона иттифоқини барпо этишда мамлакатларда эркин савдо ҳудудлари барпо қилиш дастлабки қадам бўлишини маъқулладилар.

Тўловларнинг ўз вақтида амалга ошмаётгани ўзаро алоқаларнинг ривожига тўсиқ бўлаётгани барчага аён. Ана шу муаммони ҳал қилиш мақсадида давлат раҳбарлари тўлов иттифоқини тузиш тўғрисида битим имзоладилар. Бу муҳим ҳужжатда миллий валюталар мустақиллигини тан олиш асосий тамойил экани таъкидланган. Бу битим ижтимоий аҳамиятига эга тўловлар, жумладан, нафақалар, алиментлар ва бошқа тўловларнинг у мамлакатдан бу мамлакатга тўсиқсиз ўтишини назарда тутади. Кейинчалик валюта иттифоқи тузиш имкониятлари мавжудлиги, илмий-техник ҳамкорлик, ҳарбий соҳада, тинчликни таъминлаш борасида, инсонпарварлик ва ижтимоий соҳаларда ва ниҳоят, ташқи сиёсатни амалга оширишда ҳаракатларни мувофиқлаштириш ҳам истиқбол режасида қайд этилган. Бу, албатта, товарлар, сармоялар, хизматлар ва ишчи кучлари умумий бозорини яратишга имкон беради.

МДҲга аъзо давлатлар бошлиқларининг Катта Кремл саройининг Екатерина залида бўлиб ўтган кенгашида ва делегациялар аъзолари иштирокидаги ялпи мажлис чоғида иқтисодий алоқаларни мувофиқлаштиришга катта эътибор қаратилди. Унда давлатлараро иқтисодий қўмитани тузишга қарор қилинди. Иқтисодий кенгашнинг Москвада жойлашадиган бу тузилмаси режалаштирилган ишларнинг амалга оширилишини таъминлайди, бу йўлда пайдо бўлган муаммоларнинг зудлик билан ҳал этилишига, охир оқибатда эса МДҲ давлатлари интеграция жараёнининг жадаллашишига кўмаклашади.

Навбатдаги кенгаш чоғида коллектив хавфсизлик ва МДҲ давлатларидаги "оловли нуқталар"да тинчликни таъминлаш масалаларига, жумладан, Тожикистон муаммосига ҳам алоҳида эътибор берилди. Иштирокчилар МДҲ давлат бошлиқлари кенгашининг "Тожикистоннинг Афғонистон билан давлат чегараси ҳудудидаги вазиятни барқарорлаштириш тадбирлари тўғрисида"ги 1993 йил 22 январь қарорининг амал қилиш муддатини 1995 йил охиригача узайтиришга аҳд қилдилар. МДҲ тинчликни таъминлаш коллектив кучларининг Тожикистонда бўлиши эса 1995 йил 30 июнгача узайтирилди. МДҲ давлат раҳбарлари Тожикистондаги мухолиф томонлар ўртасида шу йилнинг 17 сентябрида Теҳронда қабул қилинган битимни қўллаб-қувватлашларини билдирдилар.

Маълумки, БМТ яқинда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига кузатувчи мақомида халқаро ташкилот ишида иштирок этиши мумкинлигини билдирди. Шу боис МДҲ давлат раҳбарлари учрашувда халқаро ташкилотларда МДҲ вакиллигини амалга ошириш тадбирлари хусусида келишиб олдилар ва ташқи ишлар вазирлари кенгашига бу борада амалий иш олиб боришни топширдилар.

Жаҳондаги тараққийпарвар инсоният келгуси йили фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллигини нишонлайди. МДҲ давлатлари учун бу сана айниқса қадрлидир. Чунки, турли халқлар фарзандлари бу шонли ғалаба учун жонларини фидо қилдилар. Уруш қурбонларига ҳурмат бажо келтириш, МДҲ мамлакатлари халқларининг маънавий бирлигини мустаҳкамлаш мақсадида ғалабанинг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан тадбирлар белгиланди. Улар орасида бедарак йўқолган аскарлар тақдирини аниқлаш юзасидан изланишлар олиб бориш, ҳалок бўлганлар хотирасини абадийлаштириш, хотира китоби чоп этиш каби тадбирлар мавжуд.

Учрашувда МДҲ давлат бошлиқларининг навбатдаги кенгашини шу йил декабрь ойида Алматида ўтказишга келишилди.

***

21 октябрь куни МДҲ давлат бошлиқларининг навбатдаги учрашувида иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Москвадан Тошкентга қайтиб келди.

Тошкент аэропортида Президент Ислом Каримовни республика Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Б. Ғуломов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Амирқул КАРИМ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент-Москва-Тошкент.

Соғлом авлод учун

ШАРҚ СУЛУВЛАРИ ЖИЛМАЙГАНДА...

БУХОРОДА БЎЛИБ ЎТГАН "ҲАМШИРА—94" ХАЛҚАРО КЎРИК-ТАНЛОВ ЯКУНИГА ДОИР

— Шукрки, Ўзбекистонда шундай танловлар, файзли анжуманлар ўтказаётир; кўрикка мени таклиф этишганда бошим осмонга етди, биласиз ватанимиз нотинч, сизнинг юртингизга келиб дилим ёришди, осойишта ҳаётни, тотувликни ҳис этдим...

Тожикистонлик Раҳбаркон Рустамова шундай деганида залли тўлдириб ўтирган бир ярим-икки минг томошабин бир чайқалди. Буни тушуниш мумкин, чунки биз бир-биримизнинг тўйимизда севинадиган, ташвишимизни ҳам кўнгилга оладиган халқлармиз. Саҳнада гулдек очилиб кўриниш бераётган, аниқроғи, ўзларининг ҳамширалик иқтидорини, халқларимиз тарихи ва маданияти, тиббиётини нечоғлик билиши, малакасини намойиш этаётган юртимиз қизлари, қозоғистонлик, қирғизистонлик, тожикистонлик ва туркманистонлик ҳамширалар чиқиши барчанинг хаёлини ўзига банд этган. Қўшни республикалардан ташриф буюрган томошабинлар ўз юртдошларини қўллаб-қувватлайди, хуллас, барча ҳам "ўзимизники ғолиб чиқса" деб ўйлайди, Аммо шундай қизғин кечган ўжар мунозаралар бу қадар кўнгилхуш ва самимий якун топади, деб ҳеч ўйламаган эдик...

Албатта, эътироф этиш керак: ҳамширалар кўрик-танлови туман, вилоят ва республика миқёсидан халқаро даражага ўсиб чиққани қувонарли ҳол. Ва у қардош халқлар ёшларининг узвий алоқасини мустаҳкамловчи анъанага айланиб қолиши ҳар биримизни хушнуд этади. Бу тадбир диёримиздан қанот ёзиб чиққанлиги ҳам табиий. Ўзбекистон истиқлолнинг биринчи кунидан соғлом авлод учун бел боғлаган, шу хайрли мақсад йўлида нуфузли орден ва жамғарма ташкил этган мамлакатдир.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги Бухоро вилоят ҳокимлиги билан ҳамкорликда ўтказган бу анжуман ниҳоясида ёшлар ташкилоти биринчи котиби Алишер Тешабоев: — Ҳамширалар танлови яхши бир анъанавий анжуман тусини олишига шубҳа қилмайман, — деди. — Бундай тадбирни ўтказувчи марказ Бухоро бўлиб қолишини биз жуда-жуда истар эдик, сабаби — қадим бу шаҳар ҳакимлар ҳакими Ибн Сино юрти!..

Бу таклиф кўрик-танловни ўтказиш ташкилий қўмитаси раиси, вилоят ҳокими М. Раҳмонов томонидан қўллаб-қувватланди.

Ниҳоят, кўрик-танлов якунланди. Бош соврин ("Гран-при") Раъно Жўраева (Ўзбекистон)га насиб этди. У диплом билан бирга "Голдстар", "Семурғ" телевизорларини, гулдасталарни олар экан, биз унинг саъй-ҳаракатларини кузатиб, оққўрғонлик бу қизга совғалардан ҳам юрт шарафини ҳимоя этиш саодатбахт эканлигини ҳис этдик.

Биринчи ўринни Лобар Қосимова (Ўзбекистон) ҳамда Саҳро Баҳриева (Туркманистон)лар тенг бўлишди.

Иккинчи ўринга бир пайтнинг ўзида қозоғистонлик Айсулув Жунусова, бухоролик Дилором Муҳаммедовалар кўтарилишди.

Раҳбархон Рустамова (Тожикистон), Эльвира Маманқулова (Қирғизистон), Меҳри Таганова (Туркманистон) учинчи ўринни олишга муваффақ бўлдилар.

"Эътироф", "Субҳидам шаффофлиги", "Нафосат элчиси" совринлари эса Света Соғиндиқова (Қирғизистон), Баян Несинбоева (Қозоғистон), Нигора Бобожонова(Ўзбекистон)ларга насиб этди.

Ҳофиз Шерозийнинг шундай сатри бор:

Агар кўнглимни шод этса
ўшал шероз жонони,
Қаро холига бахш этгум
Самарқанду Бухорони...

Нақл қилишларича, Амир Темур Шерозни маҳв этгач, Ҳофизни ҳузурига чақиртирган ва: — Эй шоир, мен бу икки шаҳарни шу даражага етказгунча не ҳаракатлар қилмадим, сен бир санамнинг қора холига уларни бахш этишга

қандай ҳаддинг сиғди?, — деган экан.

— Эй, улуғ жаҳонгир, — дебди шунда Ҳофиз. — Қаранг, нечоғлиқ юпунман, қўлим очиқлигидан шу ҳолга тушдимда, ахир!

Шоирнинг ширин лутфи жаҳонгирни хушнуд этибди ва у шоирга бошдан-оёқ сарпо инъом этибди.

Зеро, кўздан қочириш мумкинми сира — Шарқ сулувлари жилмайганда олам мунаввар тортади. Шарқ сулувлари жилмайганда кўнгиллар ёришиб, дўстлик ришталари янада мустаҳкам боғланади.

Дилмурод ЖАББОР,
Муҳаммад АМИН,
"Туркистон" мухбирлари.

***

СУРАТЛАРДА: Бош соврин соҳибаси Раъно Жўраева; Саҳро Баҳриева, Айсулув Жунусова;

(давоми 4-бетда).

Истиқлол фарзандлари

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ БЮРОСИДА

Бухоро шаҳрида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Бюросининг сайёр мажлиси бўлиб ўтди. Уни Ёшлар Иттифоқи Марказқўми биринчи котиби А. Тешабоев олиб борди.

Маълумки, мустақил республикамизда миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва уни ҳаётга тадбиқ этиш бўйича бир қанча ишлар қилинмоқда. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ҳам бу борада ўз таклифлари билан чиқди.

Бюрода республика Олий Мажлисига бўлажак сайловларга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш юзасидан Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг қилажак тадбирлари, бу борада Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Халқ Демократик партияси Марказий Кенгаши билан имзоланган ўзаро ҳамкорлик бўйича битим маъқулланди. Бюро қарорига биноан хўжалик ҳисобида "Малика" театр-студияси ташкил этилди. Театр — студияга таниқли раққоса, Ўзбекистон халқ артисти Малика Аҳмедованинг бадиий раҳбар бўлиши театрнинг равнақ топиши ва ёш истеъдодларни кашф этишда катта имкониятлар яратади.

Шунингдек, Бюрода Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Урганч шаҳар ва Бағдод туман қўмиталари фаолияти, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг кўкрак нишонларини таъсис этиш, аъзолик билетларини тайёрлаш ва ташкилот фаолиятига тегишли бошқа масалалар муҳокама этилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

"Овози тожик" газетасини Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг сиёсий-ижтимоий, иқтисодий ва маънавий ҳаётини ёритишдаги, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашдаги катта хизматлари учун "Овози тожик" газетаси Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1994 йил 25 октябрь.

ТАҲРИРИЯТДАН: "Туркистон"чилар азиз ҳамкасблари — "Овози тожик" газетаси ижодий жамоасини қутлуғ байрамлари билан чин дилдан муборакбод этишади.

Ватан саодатини улуғлашдек эзгу ишларида биз уларга ижодий зафарлар, илҳом ва толмас қанот тилаймиз.

4 МИЛЛИОН ЙЎЛЛАРИДА

Қадоқ қўл бободеҳқонларимиз етиштирган ризқ-рўз — "Оқ олтин" хирмони кундан-кунга юксалиб бормоқда. Мамлакатимиз туман ва вилоят пахтакорларининг давлатга пахта сотиш йиллик режасини уддалаганликлари ҳақидаги муждалар бирин-кетин келиб турибди. Куни кеча Қашқадарё ва Хоразм вилоятлари меҳнаткашлари йиллик маррани биринчилардан бўлиб забт этишди. Улар қўлга киритган бу меҳнат ғалабаси жаҳонга юз тутган жонажон юртимиз куч-қудратини оширишга қўшилган муносиб ҳиссадир. Эртанги кунимизнинг янада маъмур ва фаровон бўлиши учун тер тўкаётган Бухоро ва андижонлик заҳматкаш пахтакорларнинг зафар маррасида турганлиги барчани беҳад қувонтирмоқда.

Бугун мамлакатимизнинг поёнсиз далаларида мардлик ва шижоат кўрсатаётганлар сафида барча соҳа вакилларини учратиш мумкин. Улар ғанимат дамларнинг қадрига етиб, ҳиммат камарини белга боғлаб деҳқонга камарбаста бўлмоқдалар. Бунда Республикамиз йигит ва қизларининг ҳам муносиб ўрни бор. Оловқалб ёшлар "Меҳнатимиз сенга, жонажон Ватан!" шиори остида пахтани сўнгги мисқолигача йиғиб-териб олишга аҳд қилганлар. Аминмизки, бу риёзатлар бесамар кетмайди.

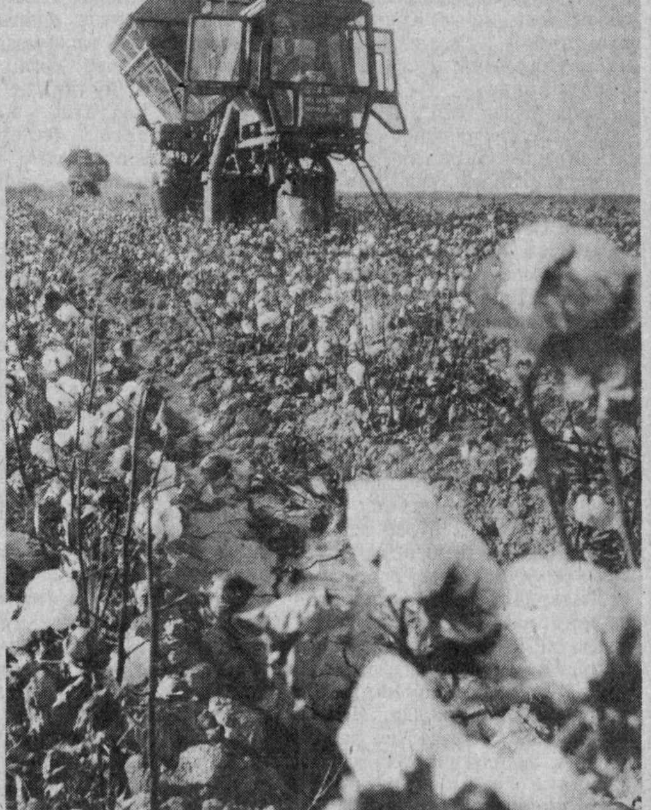

ВАҚТ КУТИБ ТУРМАЙДИ

Куни кеча Қашқадарё вилояти меҳнаткашлари катта зафар қучдилар. Изма-из хоразмлик пахтакорлар маррага етди. Мазкур вилоятларда етиштирилган ҳосил юртимиз хирмонига муносиб ҳисса бўлиб қўшилди. Ғўзанинг эртапишар, серҳосил навлари экилгани боис ҳосил ўн беш, йигирма кун илгари етилди. Мавсум бошида йиғим-теримни муваффақиятли ўтказиш учун жойларда ҳамма нарса — терим машиналаридан тортиб зарур ускуналаргача етарли экани, теримчи ва механизаторларни рағбатлантириш ишлари қатъий тартиб билан олиб борилажаги айтилган эди. Аммо, тўртинчи миллион тонна ҳосилнинг бир қисми ҳали чаноқларда турибди. Айрим вилоятларда эса йиғим-терим унуми жуда паст, бир қанча хўжаликларда ҳали қўл урилмаган пайкаллар мавжуд, Дам-бадам ҳавонинг авзойи бузилиб, совуқ томчилар туша бошлади. Шундай бўлса-да, қолган ҳосилни териб олиш керак. Бунинг учун эса юксак уюшқоқлик ва катта масъулият талаб қилинади.

/Давоми 3- бетда /

Ёшлар Иттифоқида нима гап?

Мюнхендан меҳмонлар келди

Куни кеча Мюнхендан келган бир гуруҳ ёш мусиқачилар Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасида қабул қилинди. Қабулни Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер Тешабоев очиб, Германиядан ташриф буюрган меҳмонларни серқуёш диёримизга келганлари билан самимий қутлади. Шунингдек, сарқотиб бугунги кунда Ёшлар Иттифоқи амалга ошираётган ишлар, уларнинг жамиятдаги ўрни, вазифалари ҳақида меҳмонларга қисқача ахборот берди. Ўз ўрнида германиялик ёшлар ҳам ўз гуруҳлари тўғрисида гапириб бердилар.

Шундан сўнг, Марказий Қўмита сарқотиби меҳмонларга эсдалик совғалари ҳадя этди.

Германиялик ёшлар республикамиз бўйлаб сафар қиладилар. Улар Самарқанд ва Бухорода бўладилар.

Қабулда Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котиби Боймурод Юсупов ҳам иштирок этди.

Муҳаммад АМИН.

Ёшлар етакчилари ҳақида ҳикоялар

ҲАР ИККИ НАБИРАНГ БИРИ — АЛИШЕР...

Ёшлар Иттифоқи Ғиждувон тумани қўмитаси дейилса беихтиёр кўз олдимга туман ёшларининг жонкуяр сарвари Алишер Жўраев келади. Алишернинг Ёшлар Иттифоқи туман қўмитаси саркотиби этиб сайланганига ҳали 2 йил тўлмаган бўлсада, талайгина ишлар қилиб, Ғиждувон ёшлари ҳаётидаги кўпгина хайрли тадбирларнинг ташаббускори бўлди. Табиатан тиниб-тинчимас, тадбиркор, доимо янгиликлар иштиёқида ёниб юрадиган бу йигитни қарийб беш йилдан бери биламан.

— Алишер, Ёшлар Иттифоқи деганда кўпчилик комсомолни эслайди. Шунга қандай қарайсиз, — саркотибга биринчи савол шундай бўлди.

— Ўтиш даври бизда ҳам қийин бўлди. Чунки йиллар давомида ўзимиз мосланиб келган қолиплардан чиқишимиз мушкул кечди.

Суҳбатимиз давомида биз озми-кўпми амалга оширган ишларимиз ҳақида гапириб бераман. Ўшанда яхши-ю, ёмон ишларимиз билан ўзингиз танишасиз, — дея ҳазиломуз кулиб жавоб қилди Алишер.

Хўш, Алишер саркотиб бўлгач, туман ёшлари ҳаётида қандай янгиликлар бўлди?

Аввало у бошчилигида ўтган йилдаёқ республикамиз ёшлари ҳаётида биринчи "Ёшлар соғлом авлод учун" фестивалининг ўтказилганлигини эслаб ўтишни жоиз деб топдик. Бу йил эса шу шиор остида бу фестиваль иккинчи марта ўтказилди. Ҳаммамизга яхши маълумки, ўтган йили Президентимиз И. А. Каримовнинг фармони билан "Соғлом авлод учун" орденининг таъсис этилиши бу каби хайрли ишлар, яхши тадбирлар учун кенг йўл очиб берди.

Ёшлар Иттифоқи Ғиждувон тумани қўмитасидагилар ёшларнинг энг илғор ва чаққонларини танлаб олиб, табиат қўйнида фестиваль ўтказдилар. Бундан кўзланган асосий мақсад теварак-муҳитни асраш, табиатнинг нодир неъматларини эъзозлашдан иборат эди. Гўзал манзаралар қўйнида спорт мусобақалари уюштирилиб, даврнинг ҳозирги кун муаммолари хусусида ёшлар ўзаро баҳслашдилар. Алишернинг асосий нияти бу каби фестивални ҳар йили июнь ойида ўтказиш, яъни бунга анъанавий тус беришдан иборатдир. Фестиваль ўтказилиши учун кўшни Навоий вилоятининг Тўдакўл дам олиш зонасидаги "Лазурная" оромгоҳининг танланганлиги ҳам бежиз эмас. Чунки бу ердаги ям-яшил дарахтзорлар, шиша каби тиниқ кўл, бетакрор манзаралар кишини беихтиёр хаёл оғушига етаклайди...

Яна саволга ўтаман.

— Алишер, бу каби муҳим тадбирлар ўтказиш учун маълум миқдорда маблағ керак бўлади-ку...

— Биз бу жиҳатдан унча ташвишланмаймиз, — дея кўтаринки руҳда гап бошлади Алишер. — Ғиждувон пахта тозалаш заводи, "Чашма" хусусий-акционерлик жамияти, "Кабутар" ёшлар жамғармаси фестиваль ҳомийлигини ўз бўйнига олди. Ёшлар фестивалининг қатнашчилари 60 нафар бўлиб, улар орасида шифокорни ҳам, ҳисобчи-ю, молбоқарни ҳам, соғувчи ва хонандани ҳам учратиш мумкин эди. Улардан турли тадбирларда фаол қатнашган Асила Ҳамроева, Дилором Примова, Ойбек Жўраев, Валижон Сафоев, Мурод Кенжаев, Хадича Давлатова ва яна кўплаб ёшларнинг исми-шарифларини шу ўринда алоҳида эътироф этгим келади...

— "Кабутар" ёшлар жамғармаси қандай ишларда сизларга кўмакдош бўлаяпти, — дея яна сўрашда давом этаман.

— Туманимиз ҳудудида яхши биласиз вилоятда ягона бўлган болалар уйи жойлашган. Шу ердаги кичкинтойларга ҳам маънавий, ҳам иқтисодий ёрдам бераяпмиз. Шунингдек, туманимиздаги кам таъминланган ёш оилаларнинг 30 нафар болаларига ҳам иқтисодий томондан биргалашиб кўмаклашдик...

— Алишер, шу йил бошларида "Истеъдод-94" кўрик-танловини ҳам ўтказган экансизлар...

— Ҳа, шаҳар маданият уйи билан ҳамкорликда шу кўрик-танловни ўтказдик. Унда 20 нафар ёш ижрочи иштирок этди. "Истеъдод-94" кўрик-танловини ўтказишдан асосий мақсад, ўзбек халқи мусиқий меросининг олтин хазинасидан ўрин олган асарларни кенг миқёсда тарғиб қилиш, шу тадбир ёрдамида миллий урф-одат ва қадриятларни тиклаб бориш, халқ орасидан етишиб чиқаётган хушовоз ёш хонандаларни аниқлаш, уларнинг истеъдодларини юзага чиқаришда кўмаклашишдан иборат эди. Кўрик-танловимизда 16 ёшдан 32 ёшгача бўлган истеъдодли қўшиқчилар, рақс санъатининг ижрочилари қатнашишди.

Ғолиблар бўлдими?

— Албатта, — дея завқланиб гапира кетди Алишер. 1-2-3-ўринни олган Шавкат Шамсиддинов, Лайло Гаспарова, Сайфиддин Бозоровларга мукофот тарзида девор соатлари тақдим этдик. Яна 3 та рағбатлантирувчи мукофотларимиз Бобоқул Фармонов, Очилжон Аҳмедов, Мавжуда Давроноваларга насиб этди... Бу мукофотларни Ёшлар Иттифоқи туман жамғармасидан таъсис этдик.

— Алишер, кейинги режаларингиз ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Менинг асосий мақсадим — Ёшлар Иттифоқининг таъсирини жойларда ёшлар орасида янада кучайтириш, — дея кулимсираб гап бошлади Алишер. — Етакчиларнинг иш фаолиятида тадбиркорлигини ошириш, қишлоқ ёшлари ҳаётига озгина бўлса-да янгилик олиб кириш, вақтдан унумли фойдаланиш... Мустақил Ўзбекистонимиз келажаги бўлмиш ёшлар ҳаётида муҳим тадбирлар қанча кўп бўлса, ўшанча яхши бўлади. Лекин мен ҳали асосий ишларимни қилолганим йўқ...

Алишерга қарайман. Сокин кўзларида ўйчанлик ҳукмрон бўлган бу йигитга ҳавасим келади. У билан жуда кўп ҳамсуҳбат бўлганман. Алишернинг табиатида эса камсуқумлик, самимият, ишчанлик қоришиб кетган. Уни кабинетида деярли кўрмайсиз. Гоҳ пичан ўрими учун чўлга отланаётган, гоҳ пиллачилар ҳузурига шошаётган, гоҳ оромгоҳдаги жажжи дўстлари истиқболига пешвоз бораётган бўлади. Туман ёшларининг сардори бўлган бу йигитга "ҳеч чарчаманг" дегим келади. Шунда шоирнинг "Алишер... Шерсиз, чинданам, буюк Шер", деган сатрлари ёдимга тушади.

Моҳигул ЎКТАМ қизи,
Бухоро вилояти, Ғиждувон шаҳри.

Она тилим — жон-у дилим

БЕҒУБОРЛИК НАСИБ ЭТСИН

Одамлар вақтни оқар дарёга қиёслашади. Ҳақиқатдан жуда тўғри айтилган фикр. Исботини эса ҳаёт кўрсатиб турибди. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганига ҳам мана беш йил тўлди. Беш йил тарих учун жуда қисқа вақт бўлиши мумкину, лекин бу қутлуғ кун келишини йиллаб орзиқиб кутган халқ учун жуда катта аҳамият касб этади.

Энди ўтган кунларга бир назар ташлайдиган бўлсак, ўзимиз туғилиб ўсган юртда ўз она тилимизда уялибгина гапирадиган замонларни бошдан кечирдик. Ҳаттоки шу даражага бориб етдикки, рус тилини билмаган ўзбекнинг устидан очиқдан-очиқ кулдик. Биз бу гапларимиз билан миллатчилик қилмоқчи эмасмиз, балки ҳаммамиз учун маълум бўлган аччиқ ҳақиқатни яна бир бора айтиб ўтмоқчимиз, холос.

Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади. Ҳар бир фуқаро қонунни ҳурмат қилиши шарт. Шу нуқтаи назардан олиб қарайдиган бўлсак, ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганлигига 5 йил тўлганлиги муносабати билан республикамизнинг ҳар бир жабҳасида тил байрамлари ўтказиляпти.

Яқинда шундай байрамлардан бири пойтахтимизнинг М. Улуғбек туманида Тўхтамурод Умаров номидаги 99-ўрта мактабда бўлиб ўтди.

Байрам кечасини мактабнинг доирачилар ансамбли бошлаб берди. Шу мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Ёқутхон Нурматова байрам дастурини ўқиб, иштирокчиларни бирин-кетин даврага таклиф этди. Ўқувчилар ўзлари тайёрлаб келган шўх рақслари ва ичакузди томошалари билан йиғилганларни хушнуд этишди. Айниқса 7-"Б" синф ўқувчиси Феруза Йўлдошеванинг ўзи ёзган "Она тилим" номли шеъри ҳаяжон билан тингланди.

Шунингдек, мураббийлар, мактаб ўқувчилари ўзбек тилининг равнақи учун ҳали жуда кўп саъй-ҳаракат лозимлиги ҳақида куйиниб гапирдилар.

Эркин МАВЛОНОВ,
"Туркистон" мухбири.

Қанотли хабарлар

ЧЕХ АВТОБУСЛАРИ — НАМАНГАНДА

Якшанба куни бир йўла икки автобус, Чехословакия машинасозлари яратган "Карона" маркали автобуслар Наманган шаҳри кўчалари бўйлаб меҳнаткашларга хизмат қила бошлади.

Вилоят ҳокимлигининг ҳамдўстлик алоқаларини кучайтириш йўлидаги саъйи-ҳаракатлари натижаси ўлароқ, пахта толасига алмашган ҳолда чехлар 12 та автобусларни серқуёш юртимизга жўнатдилар.

Ҳар бири 350 йўловчига хизмат қила оладиган иккита "Карона" маркали узун автобуслар "Эшовот-Ғирвонсой" маршрути бўйлаб ҳаракат қилмоқда. Уни 11-автосаройнинг энг яхши ҳайдовчилари бошқараяпти.

Чех автомобилсозлари яратган машиналар шаҳримиз кўчаларида кун сайин кўпайиши учун ўзаро ҳамкорлик ва ҳамдўстлик алоқаларига асос солингани қувончли бўлди.

Турғунпўлат СУЛАЙМОНОВ,
журналист.

БОЛАЛАР КИНОҲАФТАЛИГИ

Навоий шаҳридаги "Заря" кинотеатрида "Болалар киноҳафталиги" бўлиб ўтди.

Вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ва кинолаштириш идораси ҳамкорлигида ўтказилган ушбу ҳафталикда болаларга манзур бўладиган янги қизиқарли кинофильмлар, мультфильмлар намойиш этилди.

Киноҳафталик қатнашчилари, шунингдек, қизиқарли концерт номерларини ҳам томоша қилишди.

Келажакда худди шундай киноҳафталикларни вилоят миқёсида ўтказиш мўлжалланмоқда.

М. ҲОСИЛОВА,
"Туркистон" мухбири.

Қутлуғ кун

САДОҚАТ

Умрнинг мазмуни ҳақидаги баҳс, эҳтимолки, инсон зоти билан бирга дунёга келганлар ва ўтмиш ҳар бир авлоднинг бу хусусда ўз фикри бўлганлигига шубҳа йўқ. Лекин барча замонлар ва авлодларни бирлаштирувчи шундай туйғу борки, у ҳам бўлса, Миллат ва Ватанга хизмат қилмоқдир. Умрнинг мазмуни, биринчи навбатда, мана шу хизматнинг даражасига ва самарасига боғлиқдир. Умр эса бундай хизмат учун Оллоҳ таоло томонидан берилган ҳадсиз имкониятдир.

Тўхтамурод Жўраев бундан 41 йил муқаддам ўнлаб ихтисосликлар орасидан математикани ихтиёр этиб, бобокалонимиз Ал-Хоразмийнинг XX асрда Ўзбекистонда етишган забардаст авлодлари қаторидан ўрин олди. Юксак илмий салоҳияти, математика фани тараққиёти йўлидаги бениҳоя улкан хизматлари туфайли илмий мартабанинг шоҳсупаси ҳисобланмиш Академиянинг ҳақиқий аъзолигига мушарраф бўлди. Бугунги кунда у Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, буюк Беруний номидаги Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон Фанлар Академияси қошидаги "Математика" кенгаши раиси, "Ўзбекистон математика журнали"нинг бош муҳарриридир. Илм кишиси учун бундан ортиқ эътироф йўқ. Илм учун эса эътирофдан юксак баҳо йўқ.

Тарих гувоҳки, илм-фаннинг тараққиёти ҳамиша ғайратли ва истеъдодли ёшларга, уларнинг куч ва ақлини бирлаштириб, керакли йўлга солишга боғлиқ бўлиб келган. Бу юксак илмий иқтидордан ташқари фавқулодда ташкилотчилик қобилиятини, давлат, мамлакат манфаатини инсоний меҳру-муҳаббат билан жамулжам эта олишдек ноёб фазилатни талаб қилади. Тўхтамурод Жўраев илмни раҳбарлик билан баробар олиб бораётганига йигирма йилдан ошди. 1974 йилда 40 ёшда Ўз ФАнинг М. Т. Ўрозбоев номидаги Механика ва иншоотлар сейсмик мустаҳкамлиги институтига директорлик лавозимига тайинланган эди. 1985 йилдан Математика институтини бошқарди. 1992 йилда Тошкент Давлат университетига келди.

Мамлакатимиз бош дорилфунуни бугун дунёнинг манман деган университетлари билан тенгма-тенг биродарона алоқага киришмоқда. Ўнлаб профессорларимиз хориждаги довруғли университетларда муваффақият билан дарс беришяпти. Талабалар алмашганда, маълум бўлаяптики, уларнинг ҳам билими жаҳоний мезонлардан кам эмас экан. Келаси йили университетимиз ўзининг шонли 75 йиллигини нишонлайди. Президентимизнинг бу ҳақдаги фармонидан руҳланган университет жамоаси шу кунларда кўтаринки бир кайфият билан тўйга тайёргарлик кўрмоқда.

Кўпчилик математикларимиз адабиётни, санъатни севадилар. Раҳматлик Саъди Сирожиддиновнинг тил-адабиёт билими профессионаллардан қолишмасди. Бадиий ижодга қизиқиш доираси билан ҳар қандай адабиётчини довдиратиб қўярди. Чўлпон, Фитратларни мутахассислардан анча олдин таниб, асарларини оғир, қатағон йилларида топиб ўқиган математиклар бор.

Дарҳақиқат, адабиёт маърифатнинг муҳим бўлаги. Буни аждодларимиз яхши билганлар. Бир ярим минг йиллик маданий тарихимизда адабиётдан узоқ бирорта илм-фан арбобини топиб бўлмайди. Бу анъана бир қатор олимларимизда ҳануз муваффақият билан давом этиб келмоқда. Тўхтамурод ака ҳам шу сирага мансуб, кўпвалентлилик хусусиятига эга, қайси даврага кирмасин, ким билан гаплашмасин, дарров қўшилиб кета олади. Ҳамкасабалари билан тенгламалар назарияси ҳақидаги қизғин ва узоқ баҳс-мунозаралар гоҳо энг кейинги спектакл ёки романнинг муҳозараси билан уланиб кетади. Тўхтамурод ака шеър ҳам ёзадилар. Шунчаки эмас, жиддий, мулоҳазали шеърлар.

Яқинда Тўхтамурод Жўраевнинг таваллудига 60 йил тўлди. Бу сана у киши хизмат қилиб келаётган Тошкент Давлат университетининггина эмас, Республика олий таълимининг, мамлакатимиз илм-фанининг ҳам қувончли кунларидан биридир. Иккинчидан, 60 ёш ақлий фаолият билан шуғулланувчилар учун авжи камолот ёшидир.

Гулмирза ХУДОЙБЕРГАНОВ,
ТошДУ механика-математика факультети декани, профессор,
Бегали ҚОСИМОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Олий таълим: бугун ва эртага

ЯНГИ ТИЗИМ СИЗГА МАЪҚУЛМИ?

— Алишер, ўқишга кирганингга ҳам икки йил бўлибди. Мактабда яхши ўқирдинг. У ерда ҳам баҳоларинг "5" бўлса керагов?

— Йўқ, бизда баҳо қўйилмайди.

— Қанақасига?

— Хабаринг йўқми? Бизда кўп йиллик анъана — талабаларга баҳо қўйишдан воз кечилиб, уларнинг билимлари модул тизими — баллар билан белгиланмоқда.

— Хўш-хўш.

— Талаба йил давомида ҳар бир фандан маълум миқдорда балл тўплаши керак ва тўпланган баллар талабанинг якунловчи баҳоси ҳисобланади.

Жаҳон тажрибасида кўп синалган бу модул тизими жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида бир йил давомида қўлланилиб, ўз самарасини берди.

Модул тизимининг ижобий томонлари шундаки, талаба доимо фанларни ўзлаштириб боради. Ва ўзида катта масъулият ҳис этади. Шунингдек бу тизим ҳам ўқитувчиларга, ҳам талабаларга фанлар қандай ўзлаштирилаётганлигини назорат қилиш имкониятини беради.

Семестр якунида ҳеч қанақа имтиҳонлар ўтказилмайди. Фақат компьютерларда ҳар бир фандан якунловчи тестлар бўлиб уларга ҳам маълум миқдорда баллар ажратилади. Бу эса ўқитувчи ҳамда талабанинг турли хил қийинчиликларга дуч келишига чек қўяди.

Ҳаммамизга маълум, талабаларнинг ҳам, ўқитувчиларнинг ҳам ўз "касаллик"лари мавжуд. Айрим талабалар ўқиш даврида ўзларининг муҳим ишлари билан шуғулланиб, имтиҳон пайтларида кўриниб қоладилар. Мана энди талабаларнинг бу "касал"ига ҳам "даво" топилди. Баъзи ўқитувчилар эса имтиҳон вақтида "тирикчилик" деб, талабалардан "моддий ёрдам" оладилар. Модул тизими бундай "инсонпарварлик" ёрдамларига чек қўйди.

Албатта, модул тизимига бирданига ўтиш осон кечмади. Ўқитувчилар аввалига талабаларга "эскича" баҳо қўйиб кейин уни балларга айлантиришди. Доимо дарс қилишни ўрганган талабалар ҳам бошида анча қийналиб қолдилар. Лекин вақт ўтиши билан ҳамма бу тизимга кўникиб қолди.

Ҳозирги кунларда модул тизими мамлакатимизнинг кўпгина ўқув даргоҳларида қўлланилмоқда. Умид қиламизки, бу тизим барча билим масканларида ҳам йўлга қўйилади. Ҳозирги кунда модул тизими жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида ўзини оқлади, десак хато қилмаймиз.

Баҳодир ЮСУФ.

Ҳозирги ёшлар

Яқинда Тошкентдаги Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг Ёшлар Олий институтида республика Болалар ва ўсмирлар уюшмасининг вилоятларда фаолият кўрсатаётган бош етакчиларининг 2 ҳафталик малака ошириш ўқиши бўлди.

Етакчилар ўқишлари тугаши арафасида таҳририятимизда меҳмон бўлишиб, ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Мухбиримиз Эркин МАВЛОНОВ ёзиб олган ушбу ДИЛ СЎЗЛАРИНИ ЭЪТИБОРИНГИЗГА ҲАВОЛА ҚИЛАМИЗ.

ҚУВОНДИҚ САПАРОВ — Қашқадарё вилояти Ғузор туманидаги А. Турсунов номли 26-ўрта мактаб болалар ва ўсмирлар уюшмаси бош етакчиси:

— Биз ёшлар институтида ўз уставимиз бўйича малака курсини ўтдик. Унда жуда кўп ўзимиз учун керакли бўлган нарсаларни билиб олдик. Ўйлайманки, ўша олган билимларимизни мактабларимизда қўлласак, албатта, ижобий самара беради.

Шу ўринда уюшмамиз тўғрисида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Кимга қандайлигини билмадиму, лекин биз учун уюшманинг номигина ўзгармасдан, балки иш фаолиятида ҳам тубдан ўзгаришлар бўлди. Хўш, бу ўзгаришларга қандай эришяпсиз? — дерсиз. Бўлмаса эшитинг. Биз газета ва журналларда босилаётган ҳар бир янгиликларни мактабимизда тарғибот қилиб, ҳаётда қўллашга ҳаракат қиламиз. Гапимнинг исботи учун айтишим мумкин, ўшандай газетлардан бирида "ўз қишлоғинг ва умуман яшаб турган жойинг тарихини биласанми?" — деб мурожаат қилинганди. Уюшмамиз болалари бунга жавобан тарих ўқитувчимиз ёрдамида тўлиқ маълумотга эга бўлдилар. Шундай чорлов ташаббуслардан яна бири, Бухоро ёшларининг "Ҳар бир ёшга — бир кўчат" шиори остида ўқувчиларимиз "Ўзим ва укам учун кўчат экаман" операцияларини ўтказишди.

Эл қатори деганларидай бизда ҳам талайгина муаммолар бор. Шунинг ўзимизга тегишлисини айта қолай. 800 ўринга мўлжалланган янги мактабнинг қурилиши бошланганига 7 йилдан ошиқ вақт ўтди. Ўзгариш эса жуда суст бораяпти. Шу йил мактабга келган 1-синф ўқувчилари "Қани энди битирув кечамизни янги мактабда ўтказсак" деб орзу қилишаяпти.

НИГОРА МУРОДОВА — Навоий шаҳридаги А. Чўлпон номли 5-ўрта мактабнинг бош етакчиси:

— Биз бир нарсага жиддийроқ эътибор беришимиз керак деб ўйлайман. У ҳам бўлса, мактаблардаги бош етакчиларни тўғри танлай билиш. Сабаби, уюшмамиз аъзоларини 7 ёшдан 14 ёшгача бўлган болалар ташкил қилади. Барчамизга маълумки, бу ёшдагилар ўзидан катталарнинг хатти-ҳаракатларини кузатиб, уларга тақлид қилишга ҳаракат қилишади. Айтмоқчиманки, мактаблардаги бош етакчиларнинг юриши-туриши, маданияти, билими ва бошқаларга нисбатан бўлган муомаласи ўқувчиларнинг келгуси ҳаётларида жуда катта таъсир кўрсатади.

Республикамизда амалга оширилаётгани сингари бизлар ҳам мактабимизда Болалар ва ўсмирлар уюшмаси уставида кўрсатилган йўналишлар бўйича тарғибот ва ташвиқот ишларини амалга ошираяпмиз.

РАҲИМА АРСЛОНОВА — Чиноз шаҳридаги М. Турсунов номли 15-ўрта мактабнинг бош етакчиси:

— Республикамиз мустақилликка эришганидан буён турмушимизнинг барча жабҳаларида бир қатор ижобий ўзгаришлар рўй берди. Албатта бу ўзгаришлар Болалар ва ўсмирлар уюшмасини ҳам четлаб ўтмади. Бу уюшма тузилганидан буён барчамизнинг келажагимиз бўлган болажонларимиз ўртасида ҳам олиб борилаётган ишлар кишини қувонтиради. Биз ҳозирда аъзоларимиз билан қанақанги ишни олиб бормайлик, ҳаммасини миллийлик руҳида ташкил қиламиз. Ва ўқувчиларни кўпроқ Ватанга, миллатига, тилига ва динига ҳурмат билан қарайдиган баркамол инсонлар бўлиб етишишлари учун дастуримизда белгиланган йўналишлар бўйича ишлар олиб бораяпмиз.

Аллаёр ФОЗИЛОВ — Сурхондарё вилояти Шўрчи туманидаги Ҳ. Ниёзий номли 4-ўрта мактабнинг бош етакчиси:

— Биз етакчилар зиммасида жуда катта маъсулият борлигини ҳар биримиз юракдан ҳис қилган ҳолда ишни юритишимиз керак. Чунки, ўқувчиларни келгуси ҳаётга тайёрлашдаги асосий ишларни уюшмамиз олиб боради. Шунинг учун ўқувчиларнинг билим савиясини ошириш билангина чекланиб қолмасдан, балки уларни ижтимоий фойдали меҳнатга жалб қилиш ва иложи борича бўш вақтларини мазмунли ўтказишга ҳаракат қилаяпмиз.

Мактабимизнинг ер участкаси бор. Мана шу участкага ўқувчиларимиз эрта баҳорда ҳар хил қишлоқ хўжалиги экинларидан экишиб, деҳқончилик қилишади. Олинган даромад эса мактабимиз жамғармасида сақланиб, яхши ишлаган, жамоат ишларида фаол қатнашган ва аъло баҳоларда ўқиётган ўқувчиларга стипендия тариқасида бериб борилади. Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, мактабимизнинг ҳар йилги таъмирлаш ишларини ҳам ана шу жамғармамизга тўпланган маблағлар орқали амалга оширамиз.

Мактабимизда ташкил этилган "Ёш ҳунармандлар", "Ёш техниклар" ҳамда "Моҳир қўллар" каби тўгараклар ўқувчиларни мактабданоқ бирорта ҳунарни яхши эгаллаб олишига яқиндан ёрдам бераяпти.

Фанимиз заҳматкашлари

- Лоқайдлигу буйруқбозлик...
- Деҳқоннинг оғирини енгил қиламан деб...
- Натижа кутилганидан ҳам аъло...

УБАЙ АКА, БАРДАМ БЎЛИНГ!

Бундан беш-олти йил аввал онгимизга, ҳаётимизга "пахта якка ҳокимлиги" деган ваҳимали бир тушунча қуюндай бостириб кирди. Бу узоқ йиллар давомида ўзининг тан олинишини кутиб юрган аччиқ ҳақиқат эди! Биз, ниҳоят, унинг қаршисида алам билан бош эгдик. Кўнглимизда кўмилиб ётган дард-ҳасратларимиз телевизор экранларида, радио тўлқинларида, газетаю журнал саҳифаларида, ҳайҳотдек мажлис залларида баралла айтила бошлади. Бироқ уни ҳеч ким далага олиб чиқмади. Ахир, далада куйиб-пишиб кетмон чопаётган деҳқонга ҳалақит бериш инсофдан эмасди-да. Шу сабаб биз зўр бериб микрофонларга, деҳқон эса отасидан қолган даласига ёпишди. Аммо, пахта ҳеч кимга ёпишмади. Ахир у ҳамон якка ҳоким эди! Ўзбекистондай бепоён юртнинг энг ҳосилдор ерлари унинг мулки эди! Бутун халқ унинг номини эшитганданоқ бир қалқиб тушар, узун йил бўйи сўзсиз хизматида бўлар эди.

Ҳа, биз пахта яккаҳокимлиги ҳақида узоқ вақт гапирдик. Одамларда пахтага нисбатан нафрат ва алам пайдо бўла бошлади. Лекин уят ҳисси, номус туйғуси тарк этмаганлар ҳам кўп эди. Улар аввало пахтадан, сўнгра элдан уялишди. Нечун? Чунки улар пахтада ҳеч қандай айб йўқ эканлигини, элу халқни шунчаки гапбозлик билан лақиллатаётишганини билишарди. Билишарди улар пахта яккаҳокимлигимас, лоқайдлигу буйруқбозлик яккаҳокимлиги ҳукмрон эканлигини... (Ахир, қизил империядан бошқа нима ҳам кутиш мумкин эди-да). Шу сабабдан ҳам ўша аччиқ ҳақиқатни англаб етган номусли, иймонли инсонлар гапбозликни ор билишиб, ишга шўнғидилар. Кимёвий заҳар заққумдан азоб чекиб ётган она ерга, не-не туҳматларга йўлиққан ризқ-рўзимиз пахтага, жамики кўргуликларга балогардон деҳқонга амалий ёрдам қўлини чўзишга интилдилар. Ана шундай фидойи инсонлардан бири Убай Мадраимовдир! Биламиз — бу исм-шарифга кўзи тушиши биланоқ қишлоқ хўжалигига тегишли айрим идораю айрим амалдорлар бир чайқалиб қўяди. Чунки улар бу захматкаш олимни жуда яхши билишади. Бироқ, ўзларини билмасликка, танимасликка оладилар. Агар, чиндан ҳам бу фидойи инсон ҳақида ҳеч эшитмаган бўлсалар, марҳамат таништирайлик.

Убай Назарович Мадраимов — Ўзбекистон пахтачилик институтининг "Ўсимликларни маромлаштириш..." бўлими бошлиғи, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди...

Убай ака пахтачилик соҳасида иш бошлабдики, ҳамиша бир оғриқли муаммо устида бош қотирди. Қандай йўл билан бўлмасин, пахтакорни уқубатли қўл меҳнатидан озод этса... ерни, атроф-муҳитни булғовчи заҳарли ўғитлардан воз кечиш, ҳосил унумдорлигини ошириш йўлларини ҳормай-толмай излади. Ушбу мавзуларга оид асарларни ўқиб-ўрганади, дунё пахтачилигидаги илғор тажрибаларни кузатади. Ниҳоят, калаванинг учини ҳам топгандай бўлди. Россия ва Олмония олимлари томонидан яратилган "Пикс", "Кампозан", "Прэт" каби ўғитлар изланувчан олимнинг диққатини тортди. Зеро, ушбу кимёвий эритмалардан юз фоиз фойдаланувчи Америка, Миср, Греция каби йирик мамлакатлар пахтадан қийинчиликларсиз мўл ҳосил оладилар. Хўш, нима сабабдан бу ўғитларни бизнинг шароитда қўллаш мумкин эмас экан? Убай Назарович худди шу савол атрофида кечаю-кундуз ўйлади, илмий кузатишлар қилди. Ниҳоят, ажойиб кунларнинг бирида ниятига етди. У ўша машҳур "Пикс", "Кампозан" ўғитларини бизнинг шароитда ҳам қўллашнинг илмий технологиясини яратди. Ўзининг тажриба участкасида, баъзи бир жамоа хўжаликларнинг далаларида синаб кўрди. Натижа кутилганидан ҳам аъло эди!

Убай Назарович Мадраимов яратган ва синовдан ўтказган илмий технология қанчалик аҳамиятга эга эканлигини янада яхшироқ ҳис этишимиз учун неча-неча ўн йилликлардан бери мерос бўлиб келаётган одатдаги пахта етиштириш усулимизни яна бир карра эслаб ўтишимиз жоиздир.

Сир эмаски, бизда чигит гербецит номли заҳарли ўғитга аралаштириб ҳар гектарга 800 килограмм атрофида экилади. У кўкариб чиққач, "ягана" дея аталмиш машҳур усул билан керагидан ортиғи олиб ташланади. Агар, об-ҳаво шароити ноқулай келиб, уруғ униб чиқмагудек бўлса, худо урди деяверинг. Шўринг қурғур деҳқон яна 800 килограмм чигитни бир гектар жойга сепиб чиқишга мажбур. Бу ерда қанчалар моддий ва маънавий зарар ёпирилиб келиши кундек равшан, албатта.

Убай ака яратган технология бўйича эса ҳар гектар ерга 200 килограмм чигит кифоя! Ўша "Кампозан" ўғитига аралаштирилиб, муайян илмий қоидаларга амал қилингач, ерга қадалган уруғ ўз вақтида униб чиқади. Унга ҳеч қандай "ягана", ҳеч қандай бошқа ташвишларнинг ҳожати йўқ. Бу — 600 килограммдан зиёд чигитни тежаш, демакдир. Чигитдан эса юз хилдан ортиқ халқ истеъмоли маҳсулотлари тайёрланиши барчамизга аён.

Шундай қилиб, яна икки-уч қадам олға ташлайлик. Маълумки, чигит униб чиққач, бир неча ойлик парваришдан сўнг минерал озиқланиш, сув ҳамда юқори ҳарорат таъсири туфайли ғўза жадал ривожланади ва баланд бўйига эга бўлади, бу эса ҳосилнинг машинада терилишини қийинлаштиради. Шу боис пахтакорлар ғўзани чилпишга (чеканка) киришадилар, яъни ўсиш нуқтаси узиб ташланади. Лекин ғўза қўлда чилпилгандан сўнг ён шохлар ривожи кучаяди ва жадал равишда қаторлар бирлашуви юз бера бошлайди. Оқибатда пастки қават кўраклари ўлчам бўйича анча кичраяди ва аэрация (ҳаво алмашиш) йўқлиги туфайли айрим кўсакларнинг чириши бошланади. Бундан ташқари, қаторларнинг ён шохлар билан бирлашувда барглар миқдори кескин кўпаяди. Бу эса охир-оқибат дефолиация ўтказилишига катта тўсқинлик қилади ва дефолиантлар харажатини орттиради.

Шунингдек, механизациялашган чилпиш ҳам юқорида қайд этиб ўтилганидек, самарасиздир. Бироқ, минг афсуски, шу кунга қадар бизда ғўзаларни чилпишнинг ана шу икки кўриниши қўлланилиб келинади, холос.

Убай ака Мадраимов ўзи яратган технология билан пахтачиликдаги ана шу оғриқли нуқтага ҳам малҳам топди. У ўз технологиясида Олмониянинг ўша машҳур БАСФ фирмаси маҳсулоти — Пикс кимёвий эритмасини бизнинг шароитимизга мослаб тадбиқ этди.

Пикс қўлланилганда ғўза бўйига ҳам, энига ҳам ўсишдан тўхтайди ва юқорида кўрсатиб ўтилган салбий ҳодисаларнинг ҳеч бири юз бермайди. Пикснинг қўлланилиши 150-200 киши меҳнатининг ўрнини босади.

Ҳа, Убай ака Олмониянинг машҳур БАСФ фирмаси маҳсулотлари бўлмиш "Кампозан", "Пикс" каби кимёвий эритмаларни бизнинг иқлим шароитида қўллаш юзасидан мана шундай ажойиб технология яратди. Далаларда бир неча бор исботлаб берди. Ҳатто худди шу масалалар юзасидан ёзган илмий мақолалари америкалик ва олмониялик олимларнинг ҳам диққатини тортди. Бироқ... Бироқ ўзимизнинг айрим маҳаллий буйруқбозларнинг, эскича яшашга кўниккан лоқайдларнинг диққатини тортолмади. Убай Назарович Мадраимов ўз технологияси билан кирмаган эшиги қолмади. Аммо уни ҳамиша совуққонлик ва эътиборсизлик билан қарши олишди. "Бундай технологиянинг бизга кераги йўқ!" дейишди. Афтидан, элу юрт тақдири, мустақиллигимиз қисмати уларни заррача қизиқтирмайдиганга ўхшайди. Ҳолбуки, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди, заҳматкаш олим Убай ака Мадраимов яратган технология, бугунги пахтачилигимизга сув-ҳаводек зарур! Бу технология асосида иш юритадиган бўлсак, ҳар гектар пахта майдони қўшимча энг камида 50 доллардан соф фойда беради! Пахтакор бечора уқубатли қўл меҳнатидан озод бўлади, ёқилғи ва бошқа маҳсулотлар икки-уч баравар тежалади. Наҳотки, баъзи-бир раҳбарларга мана шу ижобий кўрсаткичлар ёқмаётган бўлса?! Ҳурматли Президентимиз нутқида тез-тез такрорлаб турадиган, "мустақиллик тақдирига ҳар биримиз масъулмиз" деган сермаъно сўзларини ёдда сақлайлик ахир?!

Убай ака Мадраимов ўз илмий қарашларида собит инсон. У айни кунда ҳам тажриба участкасида ўз технологияси асосида мўл ҳосил етиштириб, мутасадди ўртоқларнинг у ерга ташрифини ва ижобий хулосасини кутиб ўтирибди.

— Мен ишлашдан чарчамайман, — дейди Убай ака маъюс оҳангда. — Идорама-идора юришдан, тегишли одамларга гап уқтиролмай юзига термулишдан тинкам қурийди.

Убай ака, бардам бўлинг! Насиб этса, умидлар рўёбга чиқади. Зеро, бу эл талаби. Мустақиллигимиз ҳукми...

Луқмон БЎРИХОН,
"Туркистон" мухбири.
Суратчи Муҳаммад Амин

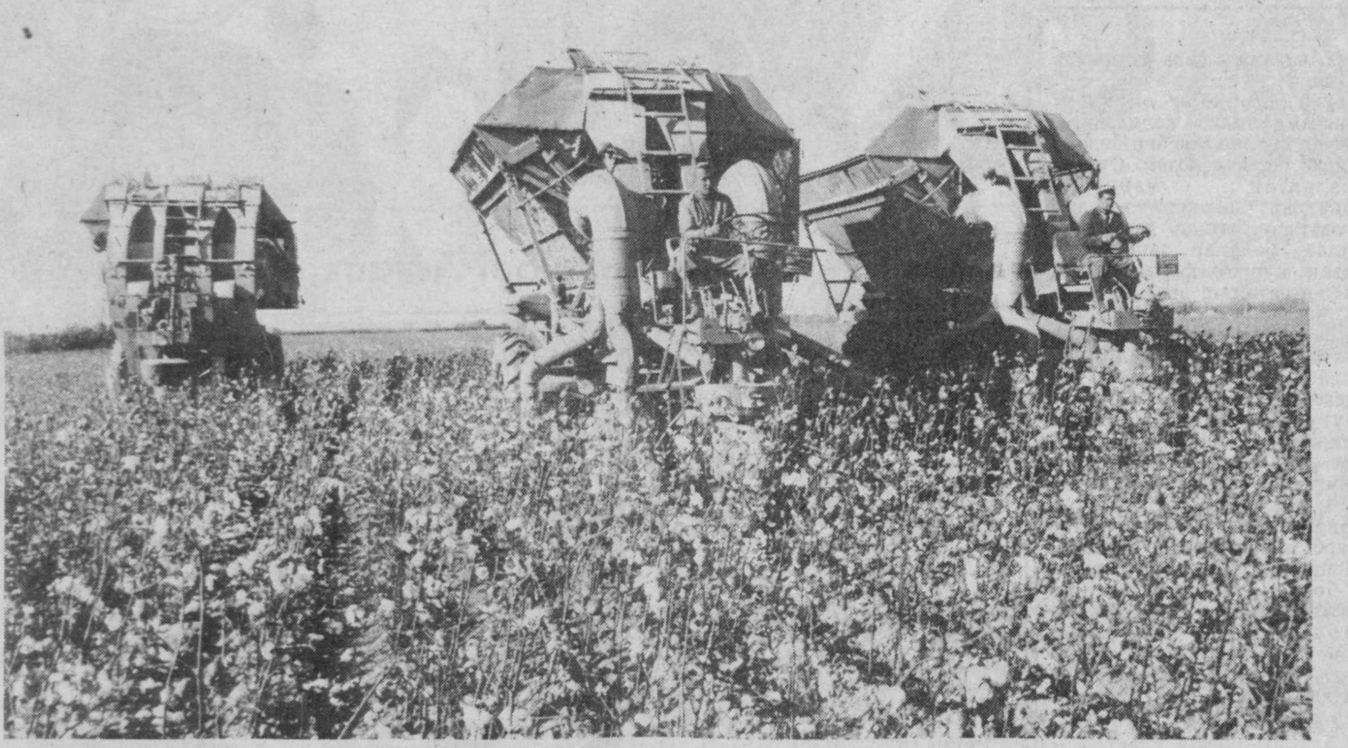

ОЛТИН КУЗ — 94

Ойдин ниятнинг оқ йўли

1. ПАЙКАЛ БОШИДАГИ ЎЙЛАР

Тонг отяпти.

Мезонинг сўнгги тонгларидан бири.

Шафақ қизғиш кўйлагини эринибгина ечади. Оёғинг остидаги ўт-ўланлар маржондек шудринг билан қопланган. Зовурдан кўтарилаётган сийрак буғ, қўнғир тусдаги далалар ва узоқда мунғайиб турган шийпон. Бу – кузнинг сурати. Асаднинг илиқ тонгларию ҳузурбахш субҳидамларига анча бойланиб, мазахўрак бўлиб қолган баданинг бунақа кунларда билинар-билинмас сесканади. Беихтиёр елкангни қисиб, чўнтакка қўл тиқасан. "Куф" десанг, оғзингдан ховур чиқади. Демак, куз ҳам кексайиб қопти. Буёғи...

– Қовуннинг пўчоғи ерга тушдими, куз келгани шу!

Кимдандир эшитганинг гаплардан кейин ҳам ҳадеганда кузнинг ташрифини тан олмай юравердинг. Қовун сойлариям ўтди – кетди. Мевасини аранг кўтариб турган боғлар бугун ёлғиз...

– Ҳа – а... Умрнинг шошқалоқлигини қара-я!

Хўрсингинг келади. Хўрсинасан. Бўғзинга нимадир тиқилади. Юрак қурғурнинг бир маромдаги уриши тезлашади гўё. Нимадир қилиш керак. Мириқиб чекишдан бошқа овунчиқ йўқ шундай пайтда. Тамаки тутунига қўшиб, кузнинг намхуш ҳавосини оғзинг тўлатиб тортасану хирагина кўкка қараб "уф – ф" дейсан...

Қишлоқда, айниқса, далада куз узоқ чўзилади. У ёзнинг ўрталарида бошланиб, то қишнинг чилласигача давом этади. Қишлоқликларнинг тақвим билан ишлари йўқ унчалик. Ҳар бир кун бажарилган ишнинг салмоғи билан ўлчанади...

Ҳозир Фарғонанинг ўй-ташвиши дала билан банд. Иссиқ билан совуқни фарқлай оладиган болакайдан тортиб, йўлини ўзи топиб юрадиган оқсоқолгача пахта билан овора. Ҳеч ким уларни теримга зўрлаб жалб этгани йўқ илгаригидек. Тўй-томошалар ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Ҳаммаси ўз йўл да кетяпти. Халққа пул зарил, беш-ўн сўмлик даромад керак бугун. Пахта тераётганларга бўлса, яхшигина тўлашади. Ишлаганингга яраша ҳақни бир – икки ойлаб кутмайсан. Ҳар беш кунда ўзлари келишиб, дала бошида қурттак қилиб санаб беришади. Бу дегани – бир ойда олти марта пул кўраркан қўлинг. Икки юз, юз эллик, юз саксон, етмиш ... Қарабсанки, 600 – 700 сўм нақд. Кимнинг бели оғрийди бунга? Осон пул топадиган бойвачча учун шунча миқдордаги пул ҳеч нарсадир балки. Лекин, деҳқон учун дурустгина даромад.

Ўтган йили об-ҳаво анча панд бериб қўювди. Ҳали қўл урилмаган пахтазорлар қорнинг тагида қолиб кетган, кузги шудгорга умуман улгурилмаганди.

Бу йил-чи? Худога шукур! Деҳқоннинг йили бўлди бу йил. Октябрь оёқласаямки, тушга бориб, қамзулинг оғирлик қилиб қолади. Булттур худди шу кунларда Фарғонада йиллик режа 56 фоизга бажарилган эди. Бирорта ҳам туман режани дўндиролгани йўқ эди.

Бу йил-чи? Мана, Олтиариқликлар яқин ўтмишда илк маротаба вилоятда карвонбоши бўлишиб, бир ярим ой ичида режани уддалаб қўйдилар. Саккизинчи октябр Олтиариқда тўй бўлди. 30300 тонналик хирмон бутланди.

Ўзи далада ишлайдиганларнинг энг катта байрами – бу режа бажарилган кун! Олтиариқнинг кетидан Охунбобоев, Фарғона, Боғдоду Бувайда қувиб келаяпти.

Лекин, далада ҳали ҳосил сероб. Айнан Наврўз кунларида экилган "Фарғона - 3", "Тошкент - 6", "С-6524"навли чигит бу йил росса бўбберди-да! Уруғда гап кўп экан. Илгарилари Фарғонада ўндан ортиқ навли уруғлар экилаверди. Мутахассислар энди бунақа пала-партишликлардан воз кечишди. Ер шароити, иқлим, тупроқ таркиби, сув деган гаплар бор ахир! Бўладиганини танлаш керак экан! Элакни сувдан кўтарадиган кезларда фарғоналиклар тўғри йўлни танлаганликларини яна бир марта исботлашяпти.

Манфаатдорлик эса ҳамма эшикнинг калити. Ютуқлар ҳам, режаларнинг бажарилиши ҳам, хўжаликнинг иқтисодий қуввати ҳам манфаатдорликка боғлиқ экан. Бу йил режадаги пахтанинг 33 фоизи ва режадан ташқари тайёрланган ҳосилнинг ҳаммаси хўжаликнинг чўнтагига тушади. Булттур эса у 20 фоизгина ҳосилга эгалик қилар эди, холос.

Тонна-тонналаб пахта толасини эсон-омон пуллаб ололган хўжаликнинг чўмичи мой устида энди. Истаса, даромади эвазига газ келтирсин, кўприк солсин, сув опкелсин, клуб қуриб олсин. Истасин, ўз ишчиларига зарур маҳсулотлар тарқатиб берсин – ихтиёр ўзида! Буни оддий деҳқон ҳам яхши тушуниб етади Фарғонада...

Кун ҳам анча ёйилиб қолди. Дала йўлини чангитиб қатор-қатор уловларда теримчилар келишяпти. Шудринг кўтарилгунча барибир шийпондан жилишмайди. Бориб, ўшаларнинг суҳбатини олайин.

II. БИРИНЧИ БЎЛИШ ОСОНМИ?

Бешариқда Рапқоно деган сўлим бир қишлоқ бор. Уни кўпчилик яхши билади. Табиати ажойиб, баҳаво, суви шифобахш, одамлари саҳий ва танти. Хўжаликнинг номи ҳам қишлоқ номи билан юритилади – "Рапқон". /Илгари "Москва" дейишарди хўжаликни. Водийда "Москва"- лардан нақ 11та эди!/ Ана шу жамоа хўжалиги вилоятда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш режасини бажарди. 3 октябрь куни 2650 тонна пахта териб саранжомлаб слинди.

Хўжаликка Собиржон ака Пўлатов раислик қилдилар. Тажрибали, камгап, серулфат одам. Ишнинг кўзини яхши билади. Собиржон ака билан ўша кунлари учрашдик.

– Беш – олти йилдан бери уруғлик пахта етиштирамиз. "Фарғона – 3". Анча серҳосил. Шунга яраша меҳнатиям бор. Бирор гектар ерни машинада термаймиз, ҳаммасини қўл кучи билан териб оламиз.

– Ҳашарчи оласизларми?

– Йўқ, Рапқонда 20 мингдан ортиқ одам яшайди. Ташқаридан ёрдам кучига эҳтиёжимиз йўқ.

– Шу – у – унча пахтани қўлда – я...

– Ҳа, нима бўпти! Эсимизни таниганимиздан бери шу. Уруғлик пахтанинг нозик томони кўп. Қатор орасига техника кирса,чатоқ бўлади.

Бешариқда ким кўп – деҳқон кўп. Деҳқон бўлгандаям нақ пахтанинг пири улар. Шуларнинг кучи билан бу йил гектаридан 36 центнердан ҳосил олишни ният қип турибмиз. Энг олди бригадаларимиз 45 ни мўлжаллаяпти.

– С а – а – а л муболағамасмикан, раис бува..

– Сизга ўхшаб ишонқирамайдиган уч – тўртта оғайнилар билан баҳс бойлашиб қўйганман. "Рапқон"да икки хил гап бўлмайди.

Далаларни кезиб, Собиржон аканинг гапларига ич-ичимдан ишондим. "Бешариқликларга худо берибди бу йил" деган хаёл кечди.

Бағдод туманидаги "Туркистон" жамоа хўжалиги ҳам Фарғонада пешқадамлардан бўлиб маррага етишди. Тошлоқ ерлардан 825 тонна юқори навли пахта йиғиштириб олинди.

Олтиариқ тумани пахтакорларининг бугун оғизлари қулоғида. Режа вилоятда биринчи бўлиб бажарилди. Бу йил Олтиариқда машина теримига алоҳида эътибор берилди. Айниқса, "Қизилтепа", "Нуробод", Қўзибоев номли, "Жўрак", Навоий номли хўжаликларда ҳосил мўл бўлди. Туманда терим роса авжига чиққан кезларда юздан ортиқ агрегатлар юқори унум билан ишлатилди. Ҳар гектар ер ҳисобидан 29,4 центнердан ҳосил териб олинди. Жакбарали Ҳожибоев, Ҳакимжон Юсупов, Қурбонбой Мамажонов каби деҳқончиликнинг усталари етакчилигидаги бригадаларда ҳосилдорлик 35-39 центнерданга етди. Терим эса ҳали сусайгани йўқ.

... Биринчилар ҳақида ёзиш яхши, умуман олганда. Лекин, биринчи бўлиш осон эмас экан!

III .ХУЛОСА ЎРНИДА

Қисқаси, ҳамма жойда бўлгани каби Фарғонада ҳам одамларнинг кайфияти баланд ҳосил тақдири ҳал қилиняпти. Ҳеч ким бу оммавий ҳашардан четда эмас. Зеро, эртанги кунимиз бугунги ҳаракатимизга, умидимизга боғлиқ. Ким нима деса десин, лекин пахта ватани – Фарғоналикларнинг фикри шунақа!

Биз нима дердик! Ўша гап-ўша гап-да:

– Хирмонингизга барака берси-и-ин!

Рустам БОЙ МУҲАММАД,
"Туркистон" мухбири.

Ғанимат тўкин кузнинг файзидан баҳраланиб, Каттакон меҳнатимиз ҳосилин термоқ керак!

Йил бўйи қишни-қиш, ёзни-ёз демай меҳнат қилган, ҳурлик шаббодалари елкасига теккан бобо деҳқоннинг яна эл-юрт олдида юзи ёруғ бўлди. Қашқадарё вилояти пахтакор заҳматкашлари давлатга 420 тоннадан зиёд пахта топшириб маррага карвонбоши бўлиб етиб келдилар. Мустақил Ўзбекистонимизнинг "оқ олтин" хирмонига 290 минг тоннадан зиёдроқ пахта топширган Хоразм воҳаси карвонбошига биринчи бўлиб эргашди.

Не-не буюк зотларни тарбиялаган бу тупроқнинг зафарлари, ютуқлари муборак бўлсин!

Чори ОЛИМ олган сурат.

ВАҚТ КУТИБ ТУРМАЙДИ

/Давоми. Боши 1-бетда/

Афсуски , бугунги кунда Республикамиз пахта далаларида терим суръатининг бирмунча сусайгани сезилмоқда. Айрим вилоятларда қўл теримга зўр бериб, нима учундир терим агрегатларидан унумли фойдаланилмаяпти.

Ўзбекистон Миллий Ахборот Агентлигининг вилоят мухбирлари хабарларида ана шу ҳақда сўз боради:

Амударё, Тўрткўл, Беруний ва Элликқалъа туманлари Қорақалпоғистонда тайёрланадиган пахтанинг 165 минг тонна, яъни 60 фоиздан ортиқроғини етказиб беради. Демак , республикада йиллик режанинг бажарилиши ишнинг ана шу туманларда қандай ташкил этилишига боғлиқ.

Тўғри, Элликқалъа пахта тайёрлашда карвонбошилик қилиб йиллик режани 85 фоиздан оширди. Қўриқдаги бешта жамоа хўжалиги давлат буюртмасини муддатидан илгари бажарди.

– Ҳар килограмм пахтага 40 тийиндан ҳақ тўланиши терим суръатининг юқори бўлишини таъминлади, – дейди "Элликқалъа" жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Ўктамбой Ражаббоев. – Режадан ортиқ 50 тонна хомашё сотдик. Аммо пахтани машинада теришда оқсаяпмиз.

Дарҳақиқат, довруғли Элликқалъада бу йил машиналар билан пахта териш суръати паст. 250 та машинадан атиги 15-17 таси далага чиқди. Натижада 20150 тонна ўрнига, 2914 тонна пахта машиналарда териб олинди, холос. Тумандаги Амиробод, "Қирққиз", Сарабий, Одилов номли жамоа хўжаликларида 1 минг 500-2 минг 600 тонна ўрнига машиналарда кўпи билан 100 тоннадан пахта териб олинганини қандай баҳолаш мумкин?Теримчилар ҳам юқори суръатга эришмаяпти. Ҳар куни 30 минг теримчи, ўртача 20 килограммдан пахта термоқда. Сарабий, "Янгиер" жамоа хўжаликларида ҳашарчиларга унумли меҳнат қилиш учун етарли шароит яратилмаган.

Фарғона вилоятида ҳашарчиларни ётоқхона, озиқ-овқат, дори-дармон билан таъминлаш ҳамма хўжаликларда ҳам талаб даражасида эмас. Ўзбекистон туманидаги "Ўқчи" жамоа хўжалиги далаларида пахта тераётган ҳашарчилар ичимлик суви билан мунтазам таъминланмаяпти. Гўшт ва ёғ маҳсулотларини сақлаш учун совутгичлар берилмаган.

"Фарғона" жамоа хўжалигида ҳашарчилар учун овқатланиш жойлари ҳозирланмаган.

Сурхондарёликлар терим мавсумида машиналар катта куч эканини яхши билади. Аммо, бу йилги мавсумда вилоятда машина теримига эътибор сусайиб кетди. Шу кунгача машина терими режасини 30 фоиз атрофида бажарилгани, кунлик терим 0,20, 0,30 фоиздан ошмаётгани фикримизнинг далилидир.

Вилоят хўжаликларида машиналарни мавсумга тайёрлаш ишига кеч – терим бошланиши олдидан киришилди. Вақт тиғиз паллада шошма-шошарлик билан бажарилган иш сифатли бўлмади. Эҳтиёт қисмлар топилмади. Ғўза баргини сунъий тўктириш ҳам пала-партиш ўтказилди. Шу сабабли, терим қизғин кунларда мавжуд 2 минг 319 та терим машинасидан мингга яқини далага чиқди, холос...

Ҳосил тақдири ҳал бўлаётган шу кунларда терим машиналари даладан олиб чиқиб кетилаётганига нима дейиш мумкин? Қумқўрғон туманида мавжуд 175 та терим машинасидан 5-6 тасигина, Жарқўрғон туманида эса 219 та терим машинасидан 10 га яқини ишлатиляпти. Узун, Сариосиё, Денов, Олтинсой туманларида машиналар тўхтатиб қўйилганига анча бўлди. Бу туманларда-ку қўл кучи кўп, мавсум охирлашган сайин машиналарга иш топилмаяпти, деб баҳона кўрсатиляпти. Бироқ, қўл кучи етишмайдиган Қизириқ, Бандихон, Шеробод, Музработ туманларида машиналарнинг кўпи бекор турибди.

Қўлда терилган пахта хўжаликлар учун анча арзонга тушиши мумкин. Аммо, эртага ёмғир тагида қолиб, сифати бузилган пахтани ҳосилни арзон баҳога сотгандан кўра машиналарни ишга солиб, қолган ҳосилни тезроқ териб олиш фойдали эмасми?

Вақт кутиб турмайди. Кузнинг ҳар бир илиқ-иссиқ кунидан унумли фойдаланган деҳқоннинг меҳнати куймайди. Миришкор деган номи оқланади, эл-юрт олдида юзи ёруғ бўлади.

(ЎзА).

Шундай инсонлар бор, бўлган...

КОММУНАДАН ЮЗ ЎГИРГАН ОДАМ

ёхуд бир инсоннинг шуҳрати ва кулфати

Юртбошимиз айтганларидек, ҳурриятни орзу қилишдан, ҳуррият учун курашишдан чарчамаган халқмиз. Бу ҳуррият, бу истиқлол не-не азиз инсонларнинг ушалмаган армони, эрк дея тўкилган қонидир. Шу ёруғ кунларга талпиниб ўтган инсонлар оз эмас! "Наслу насабини билмаган киши инсон саналмайди" деганларида юртбошимиз минг қатла ҳақдирлар. Ушбу очеркни ўқиганда, яқин, ўтган кунларнинг ҳақиқий қиёфаси баъзи номаълум қирралари ила тасаввур кўзгуингизда тиниқлашади. Юртда азиз бўлган инсон ҳаётида. юз берган фожиа қалбингизни ўртайди. Ана шундай озодлик нондек, иймондек азиз ва муқаддас эканлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Тегирмон тоши бир маромда айланади. Ҳали ёш бўлса-да, анча тадбиркор раиснинг гапи қулоғимга кирмайди. Кандикдан сувдек шовиллаб оқиб турган қора-қизғиш буғдой сал ўтмай тош залворидан ун-гардга айланаётганидан кўз узолмайман. Теграда, ҳосил бўлаётган оқ-оппоқ тўзон гўёки кўзгуга айланиб, унда не фурсат давомида ёзиб-ёзилмаган бир инсон тақдири рўбарў кела бошлади. Тошга ўхшаб тарс-тарс ёрилган, аммо тинишни истамаётган улкан юракни кўргандай бўламан...

– Умрини эл-юрт учун сарф қилиб юборганлар ҳам, бурнидан нарини кўролмаганлар ҳам ўтди. Халқ улардан нима наф кўрди. Улардан нима қолди-ана шулар ҳақида ўйлайлик, ахир! Мен айтмоқчи бўлган инсонни таъриф-тавсиф қилишга ҳожат йўқ. У ҳақда кўкартирган боғлари, қурдирган иморатлари, омбори донга тўлган кишилар айтар... Дарвоқе, шу кўркам мажлисхонани тиклашга ҳам у кишининг қўли теккан...

Қаддини ўктам тутиб турган нуронийнинг гапидан сўнг, мажлисхона улкан юрак мисоли яна бир қалқди...

Дунёда завол топмайдиган нима бор? Тақдири азалнинг ҳукми қаттиқ ва қатъий. Инсон ҳам омонатини бир куни яратганга топширади. Ҳаёт фалсафаси шундай. Фақатгина Ватан абадийдир! Фақатгина шу тупроқни ардоқлаганлар завол топмайди. Бошимизни гангитган, қўл-оёғимизга кўринмас кишан бўлиб ўралган сафсаталардан халос бўлган, истиқлол зиёсидан қалбларимиз ҳарорат олаётган кунларда бу туйғулар, айниқса, қадрли.

Таассуфки, ҳали орамизда озодликдек тенгсиз неъматнинг лаззатини татимаётган, истиқлолга, уни яратган халққа тош отаётганлар бор. Нодону нолонларни вақт чархпалаги чирпарак қилиб юбориши тайин. Аммо етмиш йил қақшатган, тилимиз учида турган сўзларни айтишга баъзан юрак дов бермас эди. Улуғ тафаккур ҳам – улуғ юрак маҳсули. Юрагимизда алангаланиб турган фикрларни юртбошимиз айтдилар, чақиндек чақнаган сўзлар зулмат бағрини тилиб ташлади, гўё: "яна бир бор эслаб кўринглар, азиз юртдошларим, куни кеча эмасмиди бошимизни кўтармасдан яшаганимиз? Кремлнинг ҳар имосига маҳтал бўлиб, ярим қуллик ҳолатида кун кечирганимиз?.."

Тарих минг карра эврилганда ҳам, бу сўзлар олий ҳақиқат тимсоли бўлиб қолаверади. Одамларни мутеликда сақлаган ёвуз салтанат парча-парча бўлиб кетди. Иситма ариган бемор хасталик сабабини ўйлагандек, ўтмиш хотиралари юракда бот-бот оғриқ қўзғайди. Салтанат юрагига яқин турганлар ҳам чувалган ўйларининг ниҳоясига ҳануз етолганлари йўқ. Шу ўринда воқеаларга бирмунча холис ёндашган "Аргументи и факти" ҳафталигининг 1992 йил 37-сонида чоп этилган, Волгоград вилоятидаги "Дон" хўжалигининг деҳқони А. Кротковнинг "Ер ва нон ҳақида" мақоласини келтирмоқ кифоя. Оддий ер фарзандининг куюниб ёзишича, жамоага Аким Горошков деган киши раис бўлганда, хўжалик ривож топиб, одамлар ундан рози бўлишган. Унинг ўрнига бошқалар келгач, хўжалик хонавайрон ва одамлари қашшоқликка маҳкум юзлаб колхозлардан бирига айланган...

Жигари хун, давлатга ўтиб кетган ерида бири икки бўлмай, қулдек ишлаб келган оддий деҳқоннинг жиғибийрони чиқаётгани ўйлашга даъват этади. "Марксизм-ленинизм кўкарган" заминда деҳқонлар шундай изтиробга тушишган экан, ота-бобосининг тушига кирмаган юмушларни бажаришга мажбур бўлган юртимиз заҳматкашлари не ўйда юрганлар? Уларнинг филдек меҳнат қилишгани бугун оламга ошкор. Аммо кимлар "темир интизом"ни андак бузиб, уларнинг бошини силади? Улардан нондан ҳам ердан ҳам азиз бўлган нималар тортиб олинди?

Даставвал, кўзимиз кўрган манзара шуларки, миллий қадриятларга чанг солишди. Амир

Темурдек улуғ инсон таваллуд топган, буюк давлат таянчларини яратган заминда неки табаррук бўлса, қора тамға босилди. Миллий тафаккур ва зеҳнни забт этиш учун ўлиб-тирилиб ҳаракат қилдилар. Қулоқларга коммунизм сафсатаси қўрғошин мисол жойлана бошлади. Бошқа жойни қўйиб турайлик, соҳибқирон юрти – Шаҳрисабзда минг йиллар ардоқланган номлар ғалати атамалар билан алмаштирилди. Эътибор беринг-а: Ҳисор тизма тоғларининг икки қўлтиғидаги хўжаликлар Карл Маркс ва "Москва", сал қуйидагилари "Социализм" ва Киров, энг улкани Энгельс ва Ленин, кейингиси "Правда" ва Калинин, навбатдагиси "Коммунизм", Фрунзе, "Партия XXIY съезди" номини олди. Булар ҳар куни қулоққа чалинадиган "коммунизм қўнғироқлари" эди. Аммо ўша таълимотчилар рўзноманинг "Коммунизм байроғи" атамасини ўзгартириб, "Шаҳрисабз тонги", деб аташди. Ҳақиқий тонг эса истиқлол билан бирга отди.

Истиқлол тонгини кўриш бахтига муяссар бўлган бир қаламкаш сифатида муддао шулки, ўтмиш ҳақида ёзганда қора бўёқларни ҳаддан зиёд ишлатмаслик керак. Қора кунларда ҳам нур улашганлар бўлган. Мана, биз ҳикоя қилмоқчи бўлган киши коммуна тузганлардан эди. Улкан қалб, ақл-идрок соҳиби эди. Ҳақиқатни биздан олдин "коммунизм жаннатлари" лол қолдирган олтмишинчи йиллардаёқ англаган, умрининг сўнгги кунларида ундан бутунлай юз ўгирган эди. Унинг кетмон тутган қўлларига темир кишан солишди, юрт саҳоватига тўймай боқадиган кўзларини панжара билан тўсиб қўйишди, номига қора чаплашди. Аммо у эл назаридан қолмади... ва сўнгги йўлга узатаётганда, минглаб кишилар табаррук, деб тобутини елкага олишди...

– Энди ўйлаб қарасам, эллик йил колхозда меҳнат қилибман, – дейди кекса деҳқон Маҳмуд ота Нурматов. – Жамоамиз йигирмадан ортиқ раисни кўрди. Ҳақиқий ўзгаришлар Болта Фозилов раҳбарлик қилган йилларда бўлди. Теҳника, пахта қуритадиган сарой, омборхоналарга у кишининг қўли теккан. Ундан кейин ўтган раисларга: "Ҳатто ўтирган идораларинг, мажлисхоналарингни ҳам Болта ака қурдирган, сизлар ҳам ободончиликни ўйланглар-да", – десам ёмон кўришарди. Ҳақиқат шундай аччиқ бўларкан. Баъзан эсласам, юрагим тўлиб кетади. Болта Фозилов 1951 йил 14 августда йириклаштирилган жамоамизга раис қилиб сайланганди. Тез кунларда одамлар билан ака-ука бўлиб кетди. Тўй-таъзияларнинг бошида турарди. Колхозчиларнинг хор-зор бўлишига йўл қўймас, дасти дароз киши эди. Бутун юртга довруқли раис сифатида донг таратганди. Колхозчилар белбоғни тўлдириб пул оларди, десам ишонмайсиз. Менинг ўзим 50 минг сўм меҳнат ҳақи олганим эсимда. Карим Назар деган деҳқон 58 минг сўм пулни белбоққа тугиб кетган эди. Раис: "Омбор тўлиб кетди, ғаллангни олиб кетгин", дерди. Одамлар "донни нима қиламиз, ун келиб турибди" дейишса ҳам ғаллани уйларга олиб бориб тўкдирарди. Менинг уйимга ҳам 6 тонна буғдой тўкиб кетишгани, ҳануз ёдимда. Гап бунда ҳам эмас. Раис тадбиркор, кўпчиликнинг ҳақини ейишдан қўрқадиган, барака-хайрли эди.

– Нега шундай доно, халқпарвар одамни қамоққа солишган? – оғир ва қалтис савол тилимдан учади.

– Нега дейсизми? Бунинг тарихи узоқ. Орадан қанча сувлар оқиб ўтди. Энди ўзингиз аниқларсиз. Менга эса рухсат...

Биринчи суҳбат муваффақиятсиз тугади. Қалтис гап бошга қиличдек сарпалган замонларни кўрган Маҳмуд ота юрагини очмади. Балки суронли йиллар заҳматини андак ҳис қилиш, азоб чекиш ҳиссасини зиммамга қолдиргандир? Бу туйғу унча-мунча эмас, харсанг тошдек залворли эди. Чунки энди-энди тарихимизнинг ўқилмаган саҳифаларини варақлаймиз. Халқимиз бошидан кечиргани, дарсликларда бир сатр ҳам битилмаган хулосалар шуки, энди ким халқ учун қайишгани, ким қорин ва мансаб таъмасида разолат ботқоғига ботгани ҳақида бош қотираяпмиз. Ғалати ҳодиса юз бермоқда. Одамлар ўзини улуғ санаган не-не кимсалардан юз ўгириб, қувонч-ғамига эш бўлган зотлар қошига қайтишмоқда. Бу борада бирон ўлчов-мезон бормикан? Ўша замонларнинг қозию миршаблари тутуми ҳукми олийми? Билмадим. Бу соҳада қозилик қилиш даъвом йўқ. Замонлар эврилиб, ҳақдан ноҳақни, нодондан оқилни, золимдан халқпарварни, тадбиркордан буйруқбозни ажратадиган, шу муқаддас Ватан тарихини қайтадан битиш даври бошланганда, адолат тарозусига тошни билиб билмай қўймаслик керак.

Қўлимга тушган ҳужжатлардан сир олишга ҳаракат қиламан. Баайни, тилсимли ғорга интилган хазина изловчидек. Афсуски, воқеалар замиридаги ҳақиқатнинг тагига етиш осон эмас. Кўп ҳужжатларда бор тафсилотлар тўла акс этмаган. Ана шундай ҳужжатлардан бирида қамоқда азоб чекиб ётган Болта Фозилов озод этилгани, унга йўлкира учун 1 сўм 13 тийин берилгани қайд этилган. 1967 йилнинг қаҳратони – 2 декабрда битилган бу ҳужжатни ўқир эканман, аламангиз ўйлар оғушида қоламан. Авф этилгани ҳақидаги хабарни эшитганда, Болта Фозилов кўнглидан нималар кечган экан? Балки у киши сўнгсиз ўйлар қийноғида тузумнинг тутруқсизлигини илк бор ҳис қилгандир? Балки чеккан изтироби қалбида исён бўронини қўзғатгандир? Эҳтимол... Йўқ, фол очиб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Мен у кишининг энг кичик набираси тенгиман. У кишининг компартияга қанчалик содиқлигини, изғиринда жунжикиб, офтобда чуйкаб, ҳаётдан узоқ кўрсатмаларни бажаришга нега мажбур бўлганлигини тушунтириб беролмайман. У киши-ўз даврининг фарзанди эди. Шундай экан, воқеалар изидан борганим, ўша замон эпкинларига юз бурганим маъқул...

...Дунёни алғов-далғов қилган Октябрь тўнтариши юз берганда, Болта Фозилов жуда ёш бўлган. У 1911 йилда Шаҳрисабз туманидаги Қутчи қишлоғида, камбағал деҳқон оиласида дунёга келган. Отасидан етим қолгач, амакиси Зиёдулло Умаров тарбиясига олади. У 1926 йилда комсомол сафига ўтган, ёшлар ташкилотининг котиби бўлган. Ўттизинчи йилларнинг бошида колхоз тузиш ҳаракати бошланиб кетган эди. Бутун борлиғи билан янгиликка талпинган Болта Фозилов деҳқонларни уюштириб "Бирлик" ширкатини тузишда қатнашди ва унинг раислигига сайланди. Уч йил ширкатни бошқаргач, ҳарбий хизматга чақиришди. Хизматдан қайтгач 1935 йилда "Қизил ой" колхозига раис этиб сайланди. Тадбиркорлик, ҳалоллик, қатъиятлилик унга обрў келтирди. Орадан тўрт йил ўтгач, янги ташкилот – Чоршанбе матлубот жамиятини бошқаришга ўтказишди. Бу орада уруш бошланди. Махсус курсларда ўқиган, тадбиркорлиги билан танилган Болта Фозилов фронтдан озод қилинди. Ғалаба учун нон, пахта, кийим-кечак, ўқ-доридек зарур эди. То 1945 йилгача Болта Фозилов Хитой қишлоқ кенгаши раиси, Чоршанбе пахта пункти мудири лавозимида ишлади. Урушдан кейин туман қишлоқ хўжалик бошқармасини бошқарди. Хўжаликлар иқтисодини кўтаришга бош бўлди. Натижада меҳнатда суяги қотган Болта Фозилов Охунбобоев номли колхоз раислигига сайланди. Ерлар йириклаштирилгач, янгидан тузилган Карл Маркс номли колхоз аъзолари якдиллик билан уни раҳбар этиб сайлашди. 1951 йилдан то умрини алғов-далғов қилган кунларгача дала кезди, нон-насиба етиштирди.

Ўша давр тузуми ниҳоятда қаттиқ эди. Оқилдан кўра, тўтиқушдек тепанинг буйруқларини такрорлайдиган кимсалар ишбошиликка кўпроқ муносиб кўриларди. Чақимчилик, иғвогарликка асосланган жазо машинаси бехато ишларди. Бироқ шундай муҳитда ҳам ўзлигини йўқотмаган, халқдан айрилмаган инсонлар бўлди. Асл деҳқон фарзанди Болта Фозилов элга ҳалол меҳнат қилиб, қатор олий нишонлар соҳиби бўлганлигини қишлоқдошлар фахр билан тилга олишарди. Қишлоқ, туман, вилоят, ниҳоят, 1959 йилда Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати қилиб сайланганлигини, ҳар ҳолда, "арзийди", деб қабул қилиш учун – унинг ҳаёти, ишлари гувоҳ. Аммо яна машъум воқеалар эсга тушаверади. Нега шундай кишини жиноят қилишда айблашди? Золим ҳукмдор Сталиннинг қилмишлари қоралланган, элас-элас бўлса-да, нима воқеа юз берди? Довруғи юртга таралган бу киши қайси фазилатлари учун қадр топди-ю, қай гуноҳлари учун жабр тортди?

Хотиралар... Улар – муқаддас, улар – жароҳатдан тирқираётган қип-қизил қон. Тузалмас жароҳат эса-юракда. Армон, ўкинч, соғинч, юпанч аралаш-қуралаш яшаётган хотиралар қон бўлиб томирларда кезиб келаяпти...

– Ҳозир эллик еттини ҳатлаб ўтдим, ўшанда навқирон эдим, – дейди касби ҳайдовчи бўлган Ғани ака Жумаев. – Оддий колхозчи эдим, қўлим келишгани туфайли "Газик" машинасини ҳайдашни топширишди. Болта ака доим машинада юрмас, гоҳ отда, гоҳ пиёда дала кезиб кетарди. Чорпахилдан келган, кучи танига сиғмайдиган киши эди раҳматлик. Бир кун машина лойга ботиб қолганда, елкаси билан суриб юборгани ёдимда. Шундай қудратли бўлса-да, одамлар билан секин, кулиб муомила қилар, таъзияларда кўз ёшини тиёлмас, қаҳри қаттиқ кўрилгани билан, аслида кўнгли юмшоқ эди. Камбағал оилаларга кўп ёрдам қиларди. Одамлар раисларидан рози эди. Халққа қайишадиган шундай одам қамалганда, аламдан дод, деб юборганман. Саксон тўртинчи йилда оламдан ўтганларида, минг-минглаб одамлар тобутларига бир марта елка тутишга ошиққанларини кўрганман. Одамлар ўзларига азиз кишини унутишмади.

– Отам раҳматлик яхшиликни маҳкам тутганлардан эдилар, – хотирлайди тўнғич ўғил, шифокор Фарҳод Фозилов. – Бу хислат у кишига уста Мирфозил бобомдан, амакимдан ўтган-да. Отам оилада қаттиққўл эди, бизни доим тергаб турардилар. "Бойлик йиғмадим, бойлигим фарзандларим, шулар одам бўлсин", дейишни хуш кўрардилар. Отамнинг бошига ташвиш тушганда, тиббиёт институтида ўқирдим. У киши қамоққа олинганда, биттаю-битта сигиримизни тортиб олиб кетишди. Мен уйланганда, битта хона бизга ажратилган, гилам, холодильник, жавонимиз бор эди.

Юнус УЗОҚОВ.

/Давоми бор./

СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

КЕЛАЖАК БУГУНДАН БОШЛАНАДИ

Ҳар ўғил, қизга керакдир руҳи афзо тарбият,
Айлагай орзу, умидларни муҳайё тарбият.

Луқмон ҳакимдан сўрадилар:

– Насиҳатларингизнинг кўпи ёшларга тааллуқли бўлади, аммо ёши катталарга аталгани камроқ, бунинг сабаби нима?

Луқмони ҳаким шундай жавоб берди:

– Боғбон ерни юмшатиб бир дарахт кўчатини ўтқазиб, унинг атрофини хас-хашакдан, ёввойи ўтлардан тозалаб, керак бўлган вақтда сув бериб турса, яхши эътибор бериб тарбияласа тез вақтда дарахт вояга етади, унумли, серҳосил бўлади.

Бола ҳам ёшлигидан бошлаб яхшилаб тарбия қилинса, гўзал ахлоқли, одобли этиб ўстирилса, у бола ўзига, ота-онасига бахт-саодат келтиради. Жамиятнинг энг фойдали аъзоси бўлиб етишади. Шунинг учун мен ёшлар тарбиясига кўпроқ аҳамият бераман, ваъз-насиҳатларимнинг кўп қисми ёшларга оид бўлади.

Мен бу ибратли насиҳатни бежиз келтирмадим. Дарҳақиқат, ҳозирги кунда ёшларнинг тарбиясига бўлган эътибор жуда ҳам сусайиб кетган. Бу мавзуда кўп маротаба ёзилган, жуда кўп муносабат билдирилди. Бундан кейин ҳам ёзилажак. Мен бу ҳақда ёзишни ўйламаган эдим. Лекин бир воқеадан кейин қўлимга қалам олишга мажбур бўлдим.

Бозорда айланиб юрган эдим. Расталар ўртасидаги йўлда 10–11 ёшлар чамасидаги 5 "йигитча" туриб олган. Келишган, чиройли, кўрган кишининг ҳаваси келади. Бироқ, улар кўрсатаётган ҳунарларни кўриб, беихтиёр ҳайратдан ёқа ушлайсиз. Лабларида сигарет, текканга тегиб, тегмаганга кесак отишади. Бир пайт 20–22 ёшлар атрофидаги 3 қиз ўтиб қолди. Шунда одамнусҳалар бирини белидан қучиб, бирини... Қизлар номусдан лоладай қизариб атрофга аланг-жаланг жовдираб нажот кутдилар. Одамлар эса бепарво, худди шундай бўлиши керакдай безрайиб қараб туришарди. Баъзи бир "окахонлар" эса қийқириб кулиб, уларни руҳлантириб турибдилар: "яша шоввоз, ёмонсан". Бечора қизлар зўрға қочиб қутилдилар.

Бу қандай аҳвол? Бу йигитчалар нима иш қилаётганларини англаб етармиканлар? Ҳар хил ишқий видеофильмларни кўриб, "онги" ошиб қолган буларнинг. Бундай фильмларни қўйиш таъқиқланган бўлсада, баъзи кинотеатр ва видеосалонларда бемалол намойиш этилмоқда. Томошабинларнинг аксарияти балоғатга етмаган болалар. Тағин афишаларга "фақат катталар учун" деб ёзиб қўйилгани ортиқча.

Бугунги кунда аксарият ёшларнинг хулқлари умуман одоб-ахлоқ доирасидан чиқиб кетган. Бунга сабаб нима? Аввало ота-оналар ўз бурчларини унутиб қўймоқдалар. Бутун мажбуриятни мактабга юклаб қўйишмоқда. Таълим-тарбия ишларига бепарво қарамоқдалар. Кўчадан кеч келса "қаёққа бординг, нима қилдинг", бирор нарса кўтариб келса "қаердан олдинг" деб сўраш йўқ. Бир болага етти қўшни ота-она деган ибора бор халқда. Лекин ҳозирда бу иборани унутиб юборганга ўхшаймиз. Етти қўшни у ёқда турсин, ҳатто ён қўшнинг ҳам кўриб-кўрмасликка олади. "Ўзингни бил, ўзгани қўй" қабилида иш тутяптилар.

Биз кўп йиллар янги кўринишдаги совет оилалари тўғрисида оғиз кўпиртирдик. Кўҳна миллий анъаналаримизга зид сохта тадбирларни ўйлаб топдик, натижада оила ўз эркини йўқотди.

Боғча тарбияси оиладаги тарбиядан узилиб қолмаслиги, аксинча, ҳар иккиси бир-бирини тўлдириб бормоғи лозим. Оилада эъзозланган маънавий қадриятлар, шарқона миллий урф-одатлар боғчада давом эттирилса, болалар тарбиясида улардан кўпроқ фойдаланилса кутилган натижага эришиш мумкин. Мактабгача ёш а берилган таълим-тарбия комил инсонни шакллантириш йўлидаги дастлабки қадам, ўзига хос пойдевордир.

Бугунги кунда мустақил Ўзбекистонимиз истиқлол йўлида дадил одимламоқда. Мустақил юртимизнинг ўғил-қизларини ҳар томонлама камол топтириш, тарбиялаш бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир.

Донишмандлар ота-оналарни – боғбон, фарзандларини кўчатга ўхшатадилар. Боғбон кўчат экиб, меваси эл олқишига сазовор бўлишини истайди. Шундай экан, ҳар бир боғбон ўз кўчатидан элга манзур бўладиган ҳосил олишини тилаб қоламан.

ҲИКМАТУЛЛОҲ

Соғлом авлод учун

ШАРҚ СУЛУВЛАРИ ЖИЛМАЙГАНДА...

Юқоридаги /ўнгда/ суратда жилмайиб боқаётган тошкентлик ҳамшира Лобар Қосимова биринчи, бухоролик ҳамшира Дилором Муҳамедова эса /чапда/ иккинчи ўринни ишғол этишди,

Ҳамширалар беллашуви қизғин баҳслар билан кечди, аммо улар қуйидаги суратда кўриб турганингиздек, бир умрга ажралмас дугоналар бўлиб хайрлашдилар.

Суратчи: Муҳаммад АМИН.

Тарих тилга кирганда

ДИЛИНГДА ГАР МУҲАББАТ ЙЎҚ...

Ёҳуд қатағон бўлган ўзбек спортчисининг қисмати ҳақида

Айни дамларда турли хил машҳур, лекин биз билмаган кишилар ҳақида ҳикоя ва мақолалар ёзилмоқда. Биз ҳам яна бир "номаълум", бироқ халқимизга катта хизмат қилган инсон ҳақида қоғоз қоралашни лозим топдик.

Туманли 30 – йилларда ўзбек халқи тўғрисида турли миш-миш гаплар юрарди. Гўёки ўзбеклар ташкилотчиликка, мустаҳкам спорт машқларига лаёқатсизмишлар. Ҳарбий тайёргарликнинг оғир машқларини кўтара олмасмишлар, деган овоза нафақат собиқ Совет Иттифоқи бўйлаб, балки унинг раҳбарлари ўртасида ҳам бор эди.

Ўзбекистондаги спорт ишларини ривожлантиришга, унинг кўламини кенгайтиришга илк ҳисса қўшганлардан бири Ҳидоят Иноятов бу овозаларни ҳеч қабул қилолмасди. У ўзбекнинг тарихи минг йилларга бориб тақалашини, Муқанна, Спитамен, Жалолиддин Мангуберди, Маҳмуд Таробий, Дўкчи эшон Муҳаммад Шариф, Шермуҳаммад Қўшоқ ўғли, Маҳмудхўжа Беҳбудий каби атоқли қаҳрамонлари бўлганлигини биларди ва ўзбекнинг нимага қодир эканлигини кўрсатиб қўйишни ўйлаб юрарди. Ҳидоят спорт гуруҳларини бошқарар экан, ўзи ҳам мунтазам югуриш, бокс ҳамда велосипед пойгаси билан шуғулланарди. Сафдошларидан ҳам қатъий шуни талаб қиларди.

Мард ўғлонлардан иборат спортчилар мушкул машғулотларда ҳам Ҳидоят ака билан ёнма-ён ҳаракат қилишди. Улар ўз эътиқодидан қайтмадилар. Ўзбекларнинг дунёга машҳур курашчилари, чавандозлари, мерганлари, пойгачилари чиқиши мумкинлигини Ҳидоят Иноятов жуда кўп йиғинларда эътироф этиб, давлат ва ҳукумат бошлиқларининг эътиборини тортишга ҳаракат қилди.

Ниҳоят, 1935 йил Ҳидоят Иноятов беш кишидан иборат ўзбек спортчиларининг жуда оғир ҳисобланган Тошкент – Помир – Қорақум – Москва йўналишида велосипед пойгаси ўтказилишига рухсат олди. Матонатли ўғлонлар ана шу сафарга отландилар. Тошкент вилоятининг тоғли туманларида эҳтиёт қисмларининг камчилигига қарамасдан Помир томонга қараб йўналдилар. Улар иложи борича ўзлари ҳақида ҳам матбуот тармоқларида хабар бериб туришди. Лекин асфальтланмаган, гоҳида ёмғирли, гоҳида қорли Помир тоғларининг шиддатли йўллари ўзбек йигитларини аҳдларидан қайтаролмади. Ҳаттоки қум, чанг-тўзондан бошқа ҳеч нарса кўринмайдиган Туркманистон саҳроларида баъзан велосипедни етаклаб чопишга ҳам тўғри келди. Айниқса, тунлари бўри, шоғол каби йиртқич ҳайвонларнинг изғишларидан ҳам чўчимадилар. Шунақа пайтлар ҳам бўлдики, ҳориб-чарчаб ухлаб қолганларида устларидан қум барханлари босиб қолди. Аммо бир дақиқа ҳам ўз орзуларидан кечмаган, ўзбекларнинг нималарга қодир эканлигини кўрсатиб қўйишга бел боғлаган мард ўғлонлар Москвага томон тинмай йўл босдилар. Оренбургнинг қизил тупроқли ерларидан кейин бошланган Россиянинг ботқоқлик, дов-дарахтли ўрмонлари уларнинг кучига-куч қўшса қўшдики, шаштидан қайтаролмади. Энг ёмони, ёмғир ёққан пайтлар эди. Бундай чоғда тупроқлар елимга ўхшаб ёпишқоқ бўларди. Оёқларга, велосипед ғилдиракларига илинган лойлар, ҳаракатни бутунлай тўхтатиб қўярди. Лекин улар ўз эзгу-ниятлари сари на бир зорланмай, на бир қийналдик деб нолинмай дадил талпиндилар.

Ойнинг ўн беши ёруғ, ўнбеши қоронғу, дейдилар. Жон чекмасанг, жонона қайда, деган нақл ҳам бор. Ўзбекнинг қўрқмас шер йигитлари, жон чекиб, ўз миллий ғурури, эътиқоди, ишончи ва куч-қувватини борлигини кўрсатган ҳолда Москвага етиб бордилар. Бу воқеа архивларга 1936 йил сана билан ёзиб қўйилди.

Афсуски, "Ойнинг ўн беши қоронғу..." деганимизда биз уларнинг чеккан жафоларини назарда тутган эдик. Инсон умрига зомин бўлиш, уни хўрлаш, зулм устига зулм қилиш одат тусига кирган, буйруққа бўйсунмаган одамни мажбуран эгиладиган манқуртга айлантирувчи қатағоннинг тиғлари ҳали қон ичиб тўймаган экан...

Ҳидоят Иноятов ҳам Файзулла Хўжаевнинг сафдошлари сифатида ўлимга маҳкум этилди.

Азиз муштарий, сиз шундай инсонлар билан фахрланишингиз, ўзбекларнинг куч-қудрати, ақлу шижоати жуда кўп нарсаларга етишини англашингиз учун бир замондошингизнинг кечмиш ҳикоясини сўзладик. У 1958 йилда тўлиқ оқланган. Бироқ, мустақилликдан кейингина...

Яқинда республикамиз Жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитаси фахрийлари ҳамда спорт ҳаракати биргаликда ажойиб бир тадбир ўтказдилар. Ана шу анжуман меваси ўлароқ пойтахтимиздаги Шайхонтоҳур туманининг 18 – сонли болалар ва ўсмирлар спорт мактабига Ҳидоят Иноятов номи берилди. Шу муносабат билан ушбу мактабда катта спорт байрами ўтказилди. Гимнастикачилар ҳамда таэквандо гуруҳлари ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Бу байрамда туман ҳокимияти ходимлари, маҳалла ва жамоат ташкилотлари иштирок этдилар. Шунингдек, Ҳидоят Иноятовнинг қизи Ҳуррият Отажонова отаси ва унинг спорт ҳаракатига қўшган ҳиссаси ҳақида ҳаяжонланиб гапириб берди. (Газетамизнинг кейинги сонларида Ҳуррият Отажонова билан суҳбат ҳамда Ҳидоят Иноятовнинг биргаликда жафо чеккан дўстлари ҳақида ҳикоя қиламиз).

Мана, яна бир ноҳақлик тикланди. Оғриқ қалблар узоқ жудоликдан сўнг ҳам руҳий, ҳам маънавий қийноқлардан кейин шифо топди. Биз эса тенгдошларимизни, ҳозирги ёшларни ана шу спортчилардек Ватанига меҳрли бўлишга, халқини севишни бир дам унутмасликка даъват этамиз ва шоирнинг қуйидаги мисраларини ёдга оламиз:

Дилингда гар муҳаббат йўқ,
Тилингда оятинг бўлмас.
Кўнгил қуши қароғ кўр,
Мунаввар сийратинг бўлмас.
Муҳаббатсиз ҳақиқат йўқ,
Ҳамият йўқ, адолат йўқ,
Қўлингда давлатинг бўлгай
Дилингда давлатинг бўлмас.

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
"Туркистон" мухбири.

Суратда: Ҳидоят Иноятов хотирасига бағишланган йиғилишдан лавҳа. Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

ХАНДАЛАР

– Ойи, нимага келинлар оқ либос кийишади?

– Оқ ранг шодлик тимсоли-да.

– Энди тушундим, эркаклар нега қора либос кийишини.

***

– Қанча қариндошим борлигини жуда ҳам билгим келади.

– Бунинг йўли осон, дача ва машина сотиб олинг.

***

Ўз умр йўлдошини қўлтиқлаб кетаётган милиционердан йўловчи сўради:

– Бу қизнинг гуноҳи нима, нега олиб кетаяпсиз?

– Нимага бўларди, севганим учун-да!

***

Автобусда:

– Уялишинг керак, ёнингда тик кетаётган чолга жой берсангчи?!

– Э, қизиқмисиз, бу чол менинг бобом-ку!

***

Судда:

– Судланувчи, сиз бу одам ухлаб ётганида унинг кийимларини, пулларини ўмаргансиз. Ўзингизни оқлаш учун нима дейсиз?

– У жойда ухлаш ман этилганди.

***

– Салимжон, мен бугундан бошлаб хатоларимни тўғрилаб, янгидан ҳаёт бошламоқчиман. Шунга сен нима дейсан?

– Нима ҳам дердим, туғилган кунинг билан, Каримжон.

***

– Дарсингни тайёрламайсанми, ўғлим.

– Йўқ.

– Нега?

– Чунки кеча мендан сўрашгандида.

***

– Бугун нега мактабга бормадинг? – сўради ота ўғлидан.

– Ўқитувчимиз эртага отанг келсин деганди, – деб жавоб қайтарди ўғли.

***

Бир гурунгда Азамат соат тузатишда менга тенг келадиган уста йўқ деб мақтанди. Хотини буни тасдиқлади:

– Ҳа, бу тўғри. Эрим соатсоз уста. Қўшнимизнинг соатини тузатиб бергандан сўнг соат ичидаги какку бошини чиқариб, вақт неча бўлди деб сўради.

Тўпловчи
Аҳрор САМАРИДДИНОВ.

"Туркистон"га жавоб берадилар

"ЭШАГИ ҚИММАТМИ, ТУШОВИ?.."

("Туркистон", 1994 йил 27 август, № 67)

Газетамиз саҳифаларида бозорлардаги ҳақиқий аҳвол, республика Президентининг кўрсатмалари ижроси каби мавзуларда бир қатор мақолалар эълон қилинган эди. Ижодий жамоамизнинг кун тартибидан ана шу мавзу бугун ҳам тушгани йўқ.

Ўз мухбиримиз Рустам Бой Муҳаммаднинг "Эшаги қимматми, тушови?.." мақоласида Қўқон шаҳридаги пайпоқ тўқувчилар даҳасига жойлашган бозордаги аҳвол танқид остига олинган эди. Шаҳар ҳокимлиги газетадаги чиқишимиздан сўнг ушбу масалага анчагина жиддий ёндошган кўринади.

Яқинда Қўқон шаҳар ҳокимининг ўринбосари Бахтиёр Толипов имзоси билан таҳририятимизга жавоб хати келди. Унда шундай дейилади:

"Қўқон шаҳар ҳокимлиги 27 август 1994 йил 67-сонли "Туркистон" рўзномасида чоп этилган Рустам Бой Муҳаммаднинг "Эшаги қимматми, тушови?" сарлавҳаси остида чоп этилган мақоласи юзасидан қуйидагиларни маълум қилади.

Ҳақиқатдан ҳам Ибрагимова Санобархон 1983 йилдан 1992 йилга қадар "ЧПО бозорида" паттачи вазифасида ишлаб келган. 1992 йилда бозор маъмуриятининг 226-сонли буйруғига асосан ишдан бўшатилган.

Бозорчадаги бор камчиликларни бартараф қилиш устидан амалий ишлар қилинмоқда. Пештахталар таъмирланиб, етарли миқдорда тош-тарозулар олиб келинди. Бозор санитария ҳолатини яхшилаш юзасидан ишлар олиб борилмоқда".

***

Аввало, Қўқон шаҳар ҳокимлигининг газетамизга бўлган муносабатлари бизда бироз бўлсада илиқлик уйғотди. Лекин, Санобар Ибрагимова "масаласи" кишини ўйлантиради барибир. Хатга эътибор берадиган бўлсак, у 1992 йилдаёқ ишдан олинган. Демак, у кишида бозорни бошқариш учун ҳеч қандай ваколат йўқ. Шундай экан, Ибрагимова ҳам бошқалар каби оддий сотувчи холос бугун. Аслида-чи? Нафақат Қўқонда, республикамизнинг кўпгина бошқа шаҳарларида ҳам отдан тушиб, узангисидан қизғанаётган шахслар учраб турибди. Ўйлаймизки, бозорларнинг маъмурлари, солиқ назорати ходимлари худди ана шу масалада хушёррок бўладилар. Токи, бозорга келиб кетувчиларнинг кайфияти арзимаган нарсалар туфайли бузилмасин!

"ТУРКИСТОН" таҳририяти.

Шахсий фикр

ЧЕККА ҚИШЛОҚ ИЗТИРОБЛАРИ

Хаёллар тизгини баъзида ўз-ўзимни чўчитиб юборади.

Атрофдаги лоқайдликлар ва буларнинг илдизларини кўриб, чидаб ва кўникиб яшаш барибир юракка оғирлик қилади. Мен бунга ўхшаш гапларимни кўп жойларда гапирганман. Эвазига кимларнингдир истеҳзоли қарашларига эга бўлганман, холос.

Қишлоқдаги мактабда бошланғич синф болаларини ўқитаман. Касбимни жуда севаман. Лекин касбни севиш фақат бир кишигагина боғлиқ эмаслигини йиллар ўз аксида кўрсатяпти. Нимага мен маълум маош учун тунлари уйқудан воз кечиб, маошимга керакли кўргазмали қуролларни сотиб олиб бўлса-да, мавзуни болаларга яхшироқ етиб боришига эришишим керагу, бошқа кимдир худди менинг ўрнимда мактабда бор-йўқлиги ҳам билинмай, ўша маошни олиши ва бундан унинг виждони қийналмаслиги керак?

Ўқитувчидаги лоқайдлик қаердан пайдо бўляпти? Авваллари буни ўқитувчиларнинг маоши камлигига йўйдик. Лекин маош оширилгандан кейин ҳам ҳеч нарса ўзгармади-ку.

Ўқитувчининг обрўйи, қадри тушиб кетаётганлигига, менимча, уларнинг саводсизлиги сабаб бўлмоқда (ҳурматли ўқитувчилар мени кечирсинлар). Билим ўқитувчига бўлган ҳурматнинг илдизидир. Бу илдиз мўрт бўлса, атрофдан мажбурлик билан уюштирилган ҳурмат барибир кўпга бормайди. Билим – барча яхшиликларга, хайрли ишларга ундовчи калитдир. Ўзида бўлмагандан кейин... ундай ўқитувчига қийинликни мен тасаввур қила оламангина эмас, ўз кўзим билан ҳам кўрганман.

Менга қишлоқда болалар тарбияси жуда оғирлашган бўлиб туюлади. Бунга ҳар куни гувоҳ бўламан. Аввалари бизларга кимдир ногаҳон, "уятсиз, отанг тарбия бермаганми?" деса, андишадан, уятдан ўзимизни қаерга қўйишни билмай, отамиз учун энг катта ҳақоратни олиб келган бўлиб туюларди. Ҳозирги ёшлар... дарсга кирганингизда мажбурликдангина салом бераётганга ўхшайди. Шундай ўқитувчилар борки, гўё саломни ҳам тилаб олишади.

Бунга сабаб, ота-оналар ўқитувчини ҳурмат қилишмайди. Ота-оналари паст назар билан қараган инсонни болалари қандай ҳурматлашсин. Ўқитувчининг ҳурмати йўқолишига сабаб – унинг саводсизлиги.

Ўқитувчининг саводсизлигига сабаб – муҳит. Қишлоқда яшайманку, деб вақти келганда ўқитувчи ўзига қарашни унутади. Улар учун ҳафтада бир марта бериладиган тажриба ўрганиш кунидан ўз манфаатлари учун фойдаланишади. Бу кунни иложи борича ўз ташвишларига сарфлашади. Тажриба ўрганиш, ўз устида ишлаш, янгиликларга қизиқиш уларнинг хаёлларига ҳам келмайди.

Ўқитувчиларнинг ишидаги кераксиз ҳужжатлар ҳақида ҳам ўйлаб кўриш, буни жиддий ҳал этиш вақти келди. Келган текширувчилар ҳам болаларнинг билимини эмас, ҳужжатлар билан қизиқишади. Ҳужжатлар сизнинг, болаларнинг кимлигини аниқлайди. Жонсиз қоғозлар бизда одамларнинг меҳнатидан қадрлироқ. Тўртинчи синф болалари ҳам синф мажлиси ўтказиб, йиғилиш қайдномасини ёзиши керак. Лекин бу нарсанинг нималигини болалар сираям тушунишмайди. Агар ўша ҳужжат ёзилмаса, йиғилиш ўтказилмаган ҳисобланади. Ана сизга мантиқ!

Қишлоқ болалари эрта улғайишади. Улар катталардек иш бажаришга киришадилар.

Ота-оналар, сизларга мурожаат қиламан: бир марта бериладиган болаликни фарзандларингиз ташвишсиз, дардсиз ўтказишсин. Улар ҳали катта бўлиб яшашга улгуришади. Лекин қайтадан бола бўла олишмайди.

Улар топадиган, уларнинг меҳнатлари орқасидан сизнинг оғирингиз енгил бўлишидан қувонманг. Бу қувончлар митти вужудларнинг орзулари, интилишлари, хаёлларини сидириб ташлаб келгандир.

Чекка қишлоқда камчилик йўқ эмас. Уларнинг ҳаммасини айтиб бўлмайди-ю, кўнглимдан кечганларини тўкиб солдим-да. Токи, биз ўзимизни ҳурмат қилсакгина, бошқалардан ҳурмат кутамиз. Ўқитувчилар қадри пасайиб кетаётганининг сабабини аввало ўзларидан изласалар бўлармиди...

Булунғур туманидаги 32-мактаб ўқитувчиси Меҳринисо ЖИЯНҚУЛОВАнинг айтганларини Гули ЧЕҲРА ёзиб олди.

КЕЛГУСИ СОНДА

- **Дабусиялик тадбиркор**
- **Йўқ, афсона эмас...**

Газета саҳифаланаётганда

ФОШ ЭТИЛДИ

Деҳқонобод туманидаги "Чак-Чак" ДАН постида тошкентлик Тоҳир Пўлатов бошқариб бораётган "ВАЗ 21-01" русумли Ч 59-72 ТН номерли автомашина тўхтатилиб, шубҳали туюлган йўловчилар Б. Намозов ва А. Петросов тинтув қилинганида уларнинг ёнидан бир килограмму 600 грамм қорадори, 40 грамм наша талқони топилди. Шунингдек, Китоб туманида истиқомат қилувчи Даврон Ўроқовнинг томорқаси ва дала ҳовлисидан 2 ярим килограмм кўкнори чиқди.

Умуман шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида Қашқадарё вилоят ички ишлар бошқармаси гиёҳвандликка қарши кураш бўлими ходимлари 28 гектар майдондаги гиёҳванд ўсимликларни аниқлаб, йўқ қилдилар. Фуқаролар қўлидан 28,9 килограмм гиёҳванд моддалар тортиб олинди.

Ўз А.

Оғриқли кўнгил

"АЙБДОРЛИК" ҲИССИ

"У" аёлнинг ғамгин чеҳрасини кўрсам, қийналиб кетавераман. Ахир унинг ўша ҳолатига мен сабабчиман-да. Лекин менга ҳам осон эмас. Уни ҳовлида юрганини кўрсам, онам кўз олдимда гавдаланаверади. У босган изларда онам ҳам юрган. Унинг қўли теккан идиш-товоқларда онамнинг тафти қолган. Хоналарда онамнинг бўйи келиб туради.

Мухлисани ҳар гал кўрганимда унга таскин бераман. У жимгина тинглайди, лекин ўз фикридан барибир қайтмайди. Бу характери билан ўзини ҳам, дадасини ҳам, ўгай онасини ҳам қийнаб юрганини яхши билса-да.

Бир гал ҳаммасини тўкиб солди. Гарчи ҳеч нарсани сўрамасам-да. Эҳ-ҳе, унинг кечинмаларини тинглаб, раҳмим келиб кетди. Шунинг учун ҳам мана шу мақолани ёзишга мажбур бўлдим. Ҳар доим ҳам оналари вафот этган қизалоқларнинг кўнглидагиларни билавермаймиз, уларнинг кечинмаларини тушунавермаймиз.

— У аёл уйимизга келгандан бери ҳаётимизда қандайдир совуқ сукунат бор, — дейди Мухлиса. — Дадам ҳам худди бегона бир уйда яшаётгандай. Жим-житлик — дастурхон бошида ҳам, телевизор кўриб ўтирганда, ҳатто уйга меҳмон келганда ҳам. Айниқса, менинг тоға, холаларим келишганда бу жуда билинади. Бу шундай азобки...

У аёл хонага киришга ботинмай ошхонада куйманиб юраверади. Дадам гуноҳкордай жимгина ўтираверади. Мен сўзсиз ишлайвераман, фақат кўз ёшларим ичимга томади.

Бир йилдан бери аҳвол шу. Онамнинг вафотига эса уч йил бўлди. Кимнидир онаси вафот этганини эшитиб қолсам — онамни ҳовлимиздан тобутда олиб чиқиб кетишаётгани кўз олдимга келаверади. Ва бирданига ўша аёлнинг болалари бўлса, кун келиб менинг ҳолимга тушишлари мумкинлигини ўйлаб, қийналиб кетавераман. Ахир буни тасаввур қилиш қийин эмас, бошимга тушиб ўтирибди. Ҳаёт, эркаклар барибир ёлғиз яшашмайди. Аёллар яшашади. Турмуш ўртоқлари вафот этишса-да, болалари учун яшашади, барча қийинчиликларни бўйниларига олиб.

Тўғри, мен эркакларни тушунаман. — рўзғор қилишолмаса, болаларига қарашолмаса. Барибир уйланишади. Лекин менга ўхшаганлар ҳовлимизда онам юриши керак бўлган жойларда юрган аёлни ким деб атайди? Ахир инсоннинг онаси ягона бўлади-ку, мендан уни ҳам она деб аташимни сўрашяпти. Ўша аёлга ам раҳмим келади. У ҳам кимнингдир ўрнига она бўлиб боришни ният қилмаган-ку. Тақдир уни шу куйга солган бўлса-унинг айби нима? Лекин кўнгилга буйруқ бериб бўлмас экан. Баъзида ҳаммасидан кўз юмиб бувимларникига бутунлай кетиб қолгим келади. Дадамни кўзим қиймайди. Тўғриси, дадам иккинчи марта уйланганларидан кейин анча пайтгача у кишидан хафа бўлиб юрдим. Бир куни менга гуноҳкорона термулиб:

— **Мени кечир, қизим, вақти келганда тушунарсан, — дедилар.**

Ўша ҳолатда дадам кўзимга жуда ҳам аянчли кўриниб кетдилар. Негадир раҳмим келди. Бир оғиз индолмадим. Гапиролмадим. Лекин барибир ўша аёлни она деб айтолмайман. Мени яхши кўрса-да, атрофимда парвона бўлса-да, кўнглимга қарасада. Мени баъзилар "ношукр банда" дейишибди. Билмадим, мен кимман? Лекин менинг онага бўлган меҳрим, ҳурматим худди онамнинг қабр тупроқлари билан қоришиб, у кишининг руҳига сингиб кетгандай.

Бу гаплардан кейин Мухлисага нима дейишингни ҳам билмайсан. Койисангиз — ўзи ҳаммасига тушунади. Индамасангиз — кўнгли нозик. Мен бир нима дегим келмади. Балки, кўпни кўрганлар, бундай воқеага дуч келганлар бир нарса дейишар. Шу учун ҳам мана шу воқеани ўқиб турибсиз.

Г. АЛИБОЕВА.
"Туркистон" мухбири.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Хоразм вилояти қўмитаси, Урганч шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ташкилий ишлар бўлими бошлиғи ИМОМУДДИНОВА АЛЬБИНАнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

Туркистон TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. Буюртма Г — 1097 39111 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.00.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. «ШАРҚ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6